

јул 2011. ЗАЈЕДНИЧКИ
БРОЈ

 ДРУШТВО
СУДИЈА
СРБИЈЕ

**Тужилачка
реч**

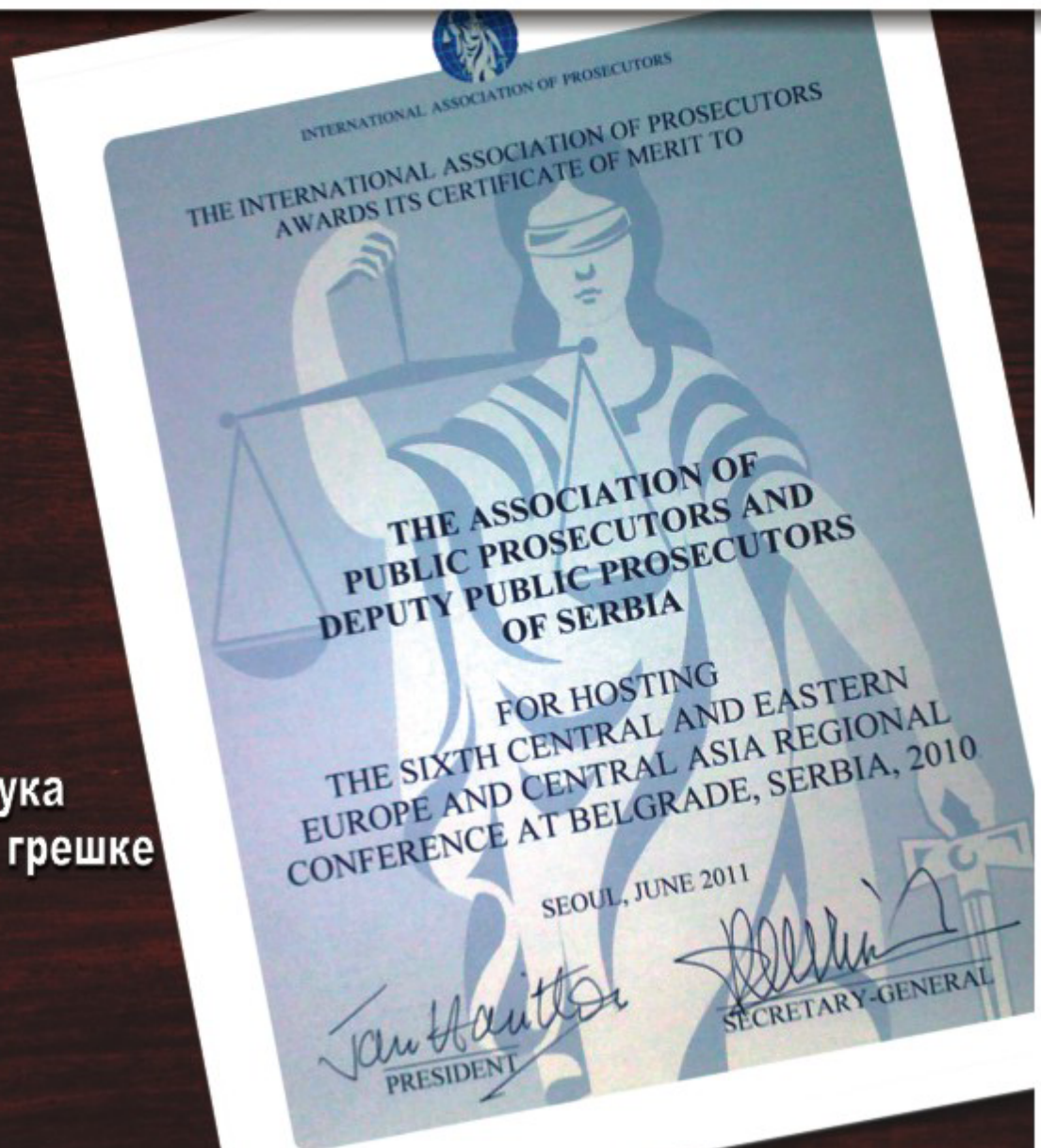
Гласило Удружења
тужилаца Србије

ДРУШТВО СУДИЈА СРБИЈЕ
Информатор

**Ревизијом одлука
исправљају се грешке
првог састава
ДВТ и ВСС**

стр. 16

Тужилачка реч

Гласило Удружења
тужилаца Србије

Информатор

ДРУШТВО СУДИЈА СРБИЈЕ

Издавачи:

Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије,

Грачаничка 18, Београд

и

Друштво судија Србије,

Алексе Ненадовића 24, Београд

Лектор: Драшко Вуксановић

Визуелни концепт и дизајн:

comma | communications design

Техничка припрема: Сениша Лекић

Штампа: АТЦ д.о.о.

Тираж: 1000 примерака

Адреса редакције:

Удружење тужилаца Србије,

Грачаничка 18, Београд

Телефон/факс: 011 / 3031 909

e-mail: udruzenjetuzilacasrbije@gmail.com

www.uts.org.rs

и

Друштво судија Србије,

Алексе Ненадовића 24,

Тел: 011/ 344 31 32

e-mail: jaserbia@sbb.rs

www.sudije.rs

Бесплатан примерак

FOND ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
FUND FOR AN OPEN SOCIETY, SERBIA

Уводна реч

2

Активности удружења тужилаца Србије

Звонко Маринковић

6

Ревизијом одлука исправљају се грешке првог састава ДВТ и ВСС

Мира Дерикоњић

16

Одељење Удружења у Врању

Данијела Трајковић

20

Како је заокружено правосуђе у Србији

Драгана Бољевић

22

Дело малог значаја

Драган У. Калаба

26

"Бело" мучење

др Милан Шкулић

40

Без наслова

Дубравка Дмитровић

43

АКТИВНОСТИ реформским

Поштоване колеге,

Претходни период у раду Удружења тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије обележен је низом активности посвећених реформским процесима у правосуђу, а посебан акценат стављен је на одлуке првог састава ДВТ-а и нужну потребу да се оне преиспитају у поступку ревизије.

Овој неизбежној теми у последњих неколико година посвећена је изузетна пажња на свим нивоима и у свим органима Удружења, а наравно и у бројним контактима с државним органима, представницима међународне заједнице и невладиним сектором.

Сходно томе, и овај број *Тужилачке речи* посвећен је реформи правосуђа као изузетно значајној теми, а нарочито преиспитивању

одлука првог састава Државног већа тужилаца.

Уз доследно поштовање статута и других аката УТС, а и на основу заједничких исказаних ставова целокупног чланства, питање статуса неизабраних чланова није се постављало јер су правила Удружења јасна, важе за све чланове. Констатовано је да не постоје антагонизми ни разлике између нас, те заједно наступамо ка истом циљу са захтевом за преиспитивање одлука првог састава ДВТ-а.

Метод рада је препознатљив – принципијелно указивање на недоследности и пропусте при избору тужилаца и заменика на бројним стручним расправама, састанцима, конференцијама и другим стручним скуповима на којима смо узели активно учешће.

Представници Удружења одржали су бројне састанке с представницима ДВТ-а, РЈТ,

Министарства правде РС, Владе РС, с представницима Европске уније укључујући и Европску комисију, Савет Европе и слично, при чему је уважаван став Удружења као битног учесника у преговарачком процесу.

Подсетићу на неке од тих активности:

– 18. јун 2010. године – заједничка изјава ДВТ-а Загорке Доловац и председника УО Горана Илића о мерама за примену Европских стандарда у наставку процеса избора носилаца јавнотужилачких функција и избора сталног састава ДВТ-а.

– 22. новембар 2010. године – писмо председника УО УТС председнику Европске комисије господину Барозу, после којег је, као потврда уважавања значаја и улоге Удружења у реформским процесима у правосуђу, 7. децембар 2010. године уследио одговор г.

посвећене процесима

Бароза, где је наглашено да се инсистира на избору сталног састава ДВТ-а и транспарентној процедури.

– 7. децембар 2010. године – допис Уставном суду којим је тражена информација од јавног значаја – да ли су заказане седнице поводом поднетих уставних жалби тужилаца и заменика.

– 19. фебруар 2011. године – изборна скупштина УТС уз присуство бројних гостију, поред осталог представника Медела. Том приликом дата је пуна подршка досадашњим активностима Удружења, а уз избор органа централна тема је, наравно, била реформа. Донета је одлука да се ДВТ-у упути предлог одлуке о начину примене Европских стандарда у поступку преиспитивања одлука првог састава ДВТ-а, што је и реализовано 28. фебруара 2011. године, када је на седници Управног одбора усвојен предлог поменути одлуке и она достављена Државном већу тужилаца.

За похвалу је и кооперативан став представника ДВТ-а, који су низом састанака с представницима УТС-а разматрали наше предлоге, који су већином и усвојени. Реаговано је и на притужбе неизабраних тужилаца и заменика у вези са исплатом накнада, па је 10. маја 2011. упућен допис Министарству правде ради прибављања обавештења када ће бити настављена исплата накнада за јануар 2011.

На седници УО УТС 25. фебруара 2011. донете су одлуке да посматрачи Удружења учествују у поступку преиспитивања одлука првог састава ДВТ-а. Подсетићу да је ова одлука условног карактера и да ће се посматрачи повући из процеса уколико се правилник о поступку преиспитивања одлука првог састава ДВТ-а и примени критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености, доследности не буде дословно примењивао и уколико одлуке из

поступка на основу утврђених доказа не буду објективне.

Истрајни смо и доследни у поступању с циљем да се реформски процес одвија и оконча уз пуно поштовање свих правилника, одлука, споразума и других аката донетих у том процесу, и уз објективну и стручну примену утврђених критеријума у преиспитивању раније донетих одлука. Само на тај начин можемо доћи до циља коме сви тежимо – објективна и целовита реформа правосуђа, којој УТС као учесник тог процеса даје знатан допринос својом активном улогом.

Главни уредник:
МИОДРАГ ПЛАЗИНИЋ

Гордост пре(дра)суде

*Каквим се мислима бавимо –
ӣакав нам је животӣ.
Ако су нам мисли мирне и
ӣише – е̄ӣо нам мир.
Ако су нам мисли не̄ӣиживне –
е̄ӣо нам немир.*
Отац Тадеј

Два су догађаја која су битно изменила уобичајен распоред активности Удружења. Први је после вишемесечних припрема коначно започео почетком јула, док нас је други изненадио и обрадовао долазећи од цењених колега са смотре одржане у далеком Сеулу.

Када је напослетку отпочео поступак преиспитивања одлука првог састава ДВТ нисмо знали да ли да се радујемо или да очајавамо. Свакако, позитивна страна отпочињања овог процеса огледа се у могућности да се неке наше колеге врате на места која им припадају, у нади која се родила и вери да ће ствари ипак доћи на своје место. Друга, мање добра страна, која је уносила неспокој у наша срца, говорила нам је да будемо опрезни и спремни да у сваком тренутку адекватно одговоримо и на најмањи покушај да се спровођење овог поступка обезвреди и да се задржи *status quo*.

Када говоримо о процесу преиспитивања одлука првог састава ДВТ, увек се запитамо: Шта да мислимо, како да га протумачимо на исправан начин? Јер, на крају крајева, човек је пре свега дубоко мислеће и духовно биће. Размишља, тражи начине да објасни неке неразумљиве поступке и догађаје. Трага за одговорима, чак и када питања нема. Можемо ли на овај процес „преиспитивања“ (има ли у овој речи неког дубљег значења?!?) гледати као на својеврсно покајање и на молбу за опрост коју нам нуди Државно веће тужилаца? Јер покајање значи признање да нешто није било добро. Оно доводи до промене живота, животних погледа, представља начин да се без много потреса призна грешка уз окретање новим, хуманијим и признатијим вредностима. Верујемо да се поступком преиспитивања остварује и нека врста саосећајности. Управо ту се

И

проналази важно место за наше Удружење. Истрајали смо у досадашњој борби за права неизабраних и увек нам је на првом месту било саосећање према нашим неизабраним колегама.

Саосећање не треба мешати са сажаљењем. Саосећање је највећи показатељ човекољубља. Узео бих један пример из Јеванђеља, причу о милостивом Самарићанину: двојица су прошла поред човека који је беспомоћно лежао, а наредни пролазник је застао да испита ствар.

Прва двојица су показала сажаљење када су видели човека који лежи и згрозили се његовим стањем, можда чак и радосни што се њима није догодила та трагедија. Можда им је било жао, али не толико да би показали дела. Трећи је, пак, стао и подигао лежећег збринут за његово здравље – помогао му је и продужио даље да живи свој живот. Није се расправљао и јадиковао са лежећим – само је показао дела. Опет, треба

знати, једно су дела сажаљења која не воде никуд но само продубљују агонију, а друго су дела саосећања која ослобађају и прекидају агонију само ако то друга страна хоће.

Са источног дела наше лепе планете добили смо радосну вест: Удружење тужилаца Србије је добило награду Међународног удружења тужилаца за допринос у остваривању циљева ове организације! Још један доказ да су активности које смо предузимали предходних година биле исправне, препознате и признате у светским размерама. Нема веће радости од оне које доноси признање за уложени труд. А било га је. Прва асоцијација која се рађа на помен ове награде свакако је беспрекорна организација VI регионалне конференције за Централну и Источну Европу и Централну Азију, која се током октобра месеца 2010. године одиграла у Београду. Наравно, награда неће ни за милиметар

променити наш приступ обавезама, нити ће понос који нас је преплавио гледајући како председник Удружења Горан Илић прима плакету бити окрњен осећањем гордости. Остајемо чврсто на ногама.

Од јуна 2011. године зидове канцеларије Удружења краси и ова престижна награда. Верујемо да није последња.

УРЕДНИШТВО

Удружење Србије међународну

ЗВОНКО МАРИНКОВИЋ

Награда за УТС

Удружењу јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, на церемонији свечаног отварања XVI годишње конференције у Сеулу у Јужној Кореји, уручена је награда Међународног удружења тужилаца.

Награда је уручена др Горану Илићу, председнику Удружења тужилаца Србије, за допринос који је наше удружење пружило у остваривању циљева Међународног удружења тужилаца, као и за одлично организовање V регионалне конференције

тужилаца средње и источне Европе и централне Азије. Треба истаћи да је ово једина награда која је отишла у руке једне невладине организације, чиме нам је указана још већа част.

Међународно удружење тужилаца једном годишње додељује четири награде појединцима и организацијама као израз захвалности за допринос у остваривању циљева Међународног удружења тужилаца. Одлука да ово светско признање дође у Србију донета је на седници Извршног одбора Међународног удружења тужилаца

одржаној 4. и 5. марта 2011. године у Бечу.

Подсетимо, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије је од 27. до 30. октобра 2010. године у Београду организовало пету регионалну конференцију тужилаца на тему „Сарадња тужилаца у сузбијању корупције”.

Конференцији у Београду су тада, поред осталих, присуствовали Дерк Кујперс, генерални секретар Међународног удружења тужилаца, Вито Монети, председник Европског удружења судија и тужилаца за слободу и

тужилаца добило награду

демократију (МЕДЕЛ), Карлос Доносо, потпредседник Међународног удружења тужилаца и председник Удружења тужилаца Аргентине и готово две стотине тужилаца, судија, представника амбасада и невладиних организација из земље и иностранства.

Учешће УТС у поступку преиспитивања одлука првог састава Државног већа тужилаца
Значајну улогу у поступку преиспитивања одлука првог састава Државног већа

тужилаца имало је и има Удружење тужилаца Србије. Приликом доношења *Правилника о поступку преиспитивања одлука првог састава Државног већа тужилаца и примени критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности*, Удружење тужилаца Србије било је веома активно. Радна група Удружења израдила је верзију Правилника коју су током састанака представници Удружења усагласили с представницима Државног већа тужилаца, делегације Европске комисије у

Србији и експертима из Европске уније.

Такође, Управни одбор Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије је на седници одржаној 22. маја 2011. године донео одлуку да представници Удружења у својству посматрача учествују у поступку преиспитивања одлука првог састава Државног већа тужилаца донетих у децембру 2009. године, тзв. поступку ревизије реизбора јавних тужилаца и заменика.

Одлука о учешћу донета је након упознавања са садржином

Правилника о преиспитивању, који су представници Удружења усагласили с члановима Државног већа тужилаца у присуству Весана Дежера, шефа мисије ЕУ у Србији, и експерта ЕУ судије Рајзнера.

Према схватању руководства Удружења, Правилник је створио претпоставке за правичан поступак и заштиту права неизабраних тужилаца и заменика јавних тужилаца у поступку ревизије реизбора. Поврх тога, позитивно је оцењено то што се, по Правилнику, преиспитивање статуса

изабраних јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца дозвољава искључиво када је против неког од изабраних јавних тужилаца или заменика пре реизбора био окончан поступак за разрешење.

Одлука о учешћу је условног карактера, будући да је Управни одбор закључио да ће се Удружење повући из поступка преиспитивања, односно ревизије реизбора уколико се Правилник не буде доследно примењивао и ако одлуке проистекле из поступка преиспитивања не буду објективне, то јест засноване на утврђеним чињеницама.

После ове одлуке, на сајту Удружења постављено је обавештење којим се неизабрани носиоци јавнотужилачке функције позивају да доставе своје предлоге за посматраче током процеса преиспитивања одлука. Да би једно лице имало статус

посматрача у име Удружења тужилаца Србије, мора да испуњава следеће услове: да је изабрани носилац јавнотужилачке функције и да је члан Удружења тужилаца Србије.

Округли столови

Округли сто „Мобилност професије“ Прокупље, 8. април 2011.

Округли сто „Мобилност професије“ одржан је 8. априла 2011. године у Прокупљу. Реализација округлог стола представља наставак активности на пројекту „Јачање капацитета правних струковних удружења у складу са стандардима ЕУ“. Предавач на округлом столу била је др Драгана Кнежић Поповић, професор на Правном факултету Универзитета Унион у Београду. Говорила је о следећим темама: слобода кретања лица, слобода пружања

професионалних услуга, слобода настањивања, претходни системи признавања, нови режим признавања професионалних квалификација у праву Европске уније, академско признавање и слобода кретања.

Округлом столу присуствовало је 19 учесника из основног и вишег јавног тужилаштва у Прокупљу, прекршајног суда у Прокупљу, представници невладине организације Топлички центар за демократију и људска права и општинске управе у Прокупљу.

Округли столови под називом „Јачање капацитета правних струковних удружења у складу са стандардима ЕУ“ одржани су у Ваљеву,

Пожаревцу и Врању од 12. до 19. маја 2011.

Током маја организована су три округла стола на тему „Јачање капацитета правних струковних удружења у складу са стандардима ЕУ“.

Пројекат финансира Европска унија, његовом реализацијом руководи делегација Европске уније у Републици Србији, а имплементира га ГОПА, једна од водећих немачких консултантских кућа.

Ваљев, 12. мај 2011.

Семинар у Ваљеву одржан је у просторијама Вишег суда. Тема скупа била је „Мобилност професије, признавање диплома“. Једини предавач на семинару била је Драгана Кнежић Поповић, професор на Правном факултету Универзитета Унион у Београду. Присутнима је представила исто што и на семинару у Прокупљу.

Округлом столу у Ваљеву присуствовало је 25 представника Вишег и Основног

тужилаштва, као и Вишег и Основног суда у Ваљевоу.

Пожаревац, 18. мај 2011, Врање, 19 мај 2011. и Бања Ковиљача, 1. јун 2011.

Наредни семинар у оквиру пројекта „Јачање капацитета правних струковних удружења у складу са стандардима ЕУ” одржан је у Пожаревцу. Тема округлог стола била је „Улога струковних удружења у Европској унији”.

Округли сто на тему „Улога струковних удружења у Европској унији” одржан је и у Врању.

Округли сто „Радна мрежа и искуства Србије у борби против трговине људима и заштита жртава” одржан је у Врњачкој Бањи од 13. до 15. маја

2011. Семинар је део реализације пројекта „Ефикаснија заштита жртава трговине људима – одговор правосуђа”, који Удружење спроводи у сарадњи са ЕИДХР (Европски инструменти за демократију и људска права). Први дан семинара започео је регистрацијом учесника, а затим се прешло на кратак увод у сврху покретања радионице и представљања предавача.

Други дан семинара отворило је предавање Милана Жарковића, професора Криминалистичко-полицијске академије, и Владимира Абазовића, припадника Службе за борбу против организованог криминала. Тема предавања била је „Појам трговине људима, фазе и облици експлоатације, подаци и сазнања о жртвама и извршиоцима – презентација случајева”.

Затим се присутнима обратила Весна Станојевић, директор

Саветовалишта против насиља у породици, која је говорила о заштити жртава трговине људима. Излагања су се затим наставила следећим редом: Слободан Савић, доктор на Институту за судску медицину Медицинског факултета у Београду, који је за тему имао „Судскомедицински приступ жртвама трговине људима”, Биљана Синановић, судија Врховног касационог суда, која је говорила о одштети према жртвама трговине људима, Радмила Драгичевић Дичић, в.ф. председника Апелационог суда у Београду, с темом „Преглед међународних и националних правних докумената од значаја за супротстављање трговини људима”, и Гордана Јекић Брадајић, заменик тужиоца за организовани криминал, као и Горан Тодоровић, припадник Службе за борбу против организованог

криминала, који су говорили о изазовима покретања и вођења преткривичног поступка.

Последњег дана семинара присутнима су се обратили Миољуб Виторовић, заменик тужиоца за ратне злочине, чија је тема гласила „Жртве трговине људима, разумевање ситуације и положаја жртве, жртве као сведоци, имовинскоправни захтеви жртава”, затим Радмила Драгичевић Дичић, вф председника Апелационог суда у Београду, и Владимир Абазовић, припадника Службе за борбу против организованог криминала, који су говорили о прегледу релевантне праксе супротстављања трговини људима; говорио је и Горан Чавлина, судија Врховног касационог суда, који је пружио осврт на примере из праксе ове установе.

Округли сто „Радна мрежа и искуства Србије у борби против трговине људима и

заштита жртава” одржан је и у Суботици од 3. до 5. јуна 2011.

Окрућли сѝо „Улоѝа сѝруковних удружења у европској унији”, Бања Ковиљача, 1. јун 2011.

Предавачи на напред већ поменути семинарима у Пожаревцу и Врању, као и на овом у Бањи Ковиљачи, били су Александра Чавошки, професорка на Правном факултету Универзитета Унион у Београду, која је говорила на тему „Струковна удружења у Европској унији”, и Јован Ђирић, директор Института за упоредно право, који је говорио на тему „Правосудна струковна удружења”.

Семинарима је присуствовало укупно 55 (17 у Пожаревцу, 21 у Врању) представника Вишег и Основног тужилаштва, као и Вишег и Основног суда у Врању и Пожаревцу. Семинару у Бањи Ковиљачи присуствовало је 17 јавних тужилаца и заменика из

тужилаштва у Шапцу, Ваљеву и Лозници.

Конференција „Улоѝа сѝруковних удружења у ѝравосуђу”, Београд, 14. јун 2011.

У београдском Медија центру, 14. јуна, одржана је завршна активност пројекта „Јачање капацитета правних струковних удружења у складу са стандардима ЕУ”.

Конференцију чији је назив „Улога струковних удружења у правосуђу” отворили су Горан Илић, председник Удружења тужилаца Србије, Драгана Бољевић, председница Друштва судија Србије, Саша Јанковић, заштитник грађана, Игњацио Патроне, заменик јавног тужиоца у Врховном суду Италије и бивши председник МЕДЕЈ-а, Јоланда Сан Хозе,

представница делегације ЕУ у Србији, Јадранка Јелинчић, директорка Фонда за отворено друштво, и Рут ван Ријн, представница Мисије ОЕБС у Србији.

Други део конференције био је посвећен улози струковних удружења и иницијативи за правни оквир.

Присутнима су се прво обратили Јасмина Киурски, председница Програмског савета Удружења тужилаца Србије, Константин Митић Вранкић, представник Друштва судија Србије и Игњацио Патроне, заменик јавног тужиоца у Врховном суду Италије и бивши председник МЕДЕЈ-а.

Последњи дао конференције имао је за циљ да представи резултате рада на пројекту. Представљене су публикације које су део издавачке активности Удружења.

Публикацију *Стратегија лобирања* представила је Јелена Вујовић, *Стратегију*

јавног заговарања представио је Томо Зорић, ПР Републичког јавног тужилаштва. Зорана Антонијевић представила је публикацију *Родна равноправност у ЕУ, законодавство и судска пракса*, Драгана Кнежић Поповић, професорка Универзитета Унион, говорила је о публикацији *Узајамно признавање професионалних квалификација и академско признавање у праву Европске уније*, публикацију *Струковна удружења у правосуђу* представио је Јован Ђирић, директор Института а упоредно право, а представљена је и публикација *Мониторинг и евалуација пројекта*.

Конференцији је присуствовало више од тридесет тужилаца, сарадника и пријатеља Удружења.

Окрућли сѝо и ѝренинѝ „Проблеми кривичноѝ ѝрава у оѝкривању, ѝрикуѝ.љању доказа, ѝоњењу и суђењу за

**рајне злочине“
Ваљеву, 28. јун 2011, и
Врњачка Бања 1. јул
2011.**

Округли сто „Проблеми кривичног права у откривању, прикупљању доказа, гоњењу и суђењу за ратне злочине” одржан је у Ваљеву као наставак реализације пројекта који је финансијски потпомогнут од стране амбасаде Краљевине Холандије у Србији.

Четврти тренинг у оквиру пројекта „Проблеми кривичног права у откривању, прикупљању доказа, гоњењу и суђењу за ратне злочине” одржан је у Врњачкој Бањи, 1. јула 2011. године.

Предавачи су били Милан Петровић, заменик тужиоца за ратне злочине, који је дао преглед праксе из суђења за ратне злочине у Србији, Новак Вучо, стручни сарадник у Тужилаштву за ратне злочине, који је говорио о развоју међународних суђења за ратне злочине – од Ниρνберга до сталног Међународног

кривичног суда, и Милош Граховац, стручни сарадник заменика за ратне злочине, који је говорио о примени Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела у поступцима за ратне злочине. Семинару су присуствовала 23 представника виших и основних тужилаштава у Ваљеву и Шапцу. Тренингу је присуствовало 15 тужилаца, заменика тужилаца и сарадника.

**Конференција о
прекограничној сарадњи
у процесивању рајних
злочина**

Београд, 14. јул 2011.

Конференција о прекограничној сарадњи одржана је у београдском „Арт хотелу”, у Кнез Михаиловој улици. Конференција представља завршну активност на пројекту „Проблеми кривичног права у откривању, прикупљању доказа, гоњењу и суђењу за ратне злочине”, који је спровођен у сарадњи са амбасадом

Краљевине Холандије у Србији.

Конференцију су отворили Горан Илић, председник Удружења тужилаца Србије, Лорент Луис Стоквис, амбасадор Краљевине Холандије у Србији, Владимир Вукчевић, тужилац за ратне злочине, Боб Рајд, шеф операција Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију, Рут ван Ријн и мисије ОЕБС-а у Србији, и Дејвид Луис, правни саветник амбасаде САД у Србији.

Затим су изазове и искуства у прекограничној сарадњи представили Веселин Мрдак, заменик тужиоца за ратне злочине Републике Србије, Даворка Радаљ, заменик тужиоца (Република Хрватска), Ибро Булић, тужилац (БиХ), Витомир Солдат, Републичко тужилаштво Републике Српске, Алма Џаферовић, Кантонално тужилаштво Тузла и Миољуб Виторовић, заменик тужиоца за

ратне злочине Републике Србије.

На конференцији је представљена публикација „Ратни злочини и други основни институти међународног кривичног права”, која представља резултат рада на пројекту. Публикацију је презентовао професор Правног факултета Универзитета у Београду Милан Шкулић, уредник издања.

Конференцији је присуствовало готово четрдесет тужилаца из земље и иностранства, као и сарадника и пријатеља Удружења.

Публикације

У оквиру пројекта „Јачање капацитета правних струковних удружења у складу са стандардима ЕУ” објављено је пет публикација: *Мониторинг и евалуација пројекта, Родна равноправност у Европској унији, законодавство и судска пракса, Стратегије јавног заговарања, Струковна удружења у*

области правосуђа, Узајамно признавање професионалних квалификација и академско признавање у праву Европске уније. Пројекат финансира Европска унија, његовом реализацијом руководи делегација Европске уније у Републици Србији, а имплементира га ГОПА, једна од водећих немачких консултантских кућа.

Мониторинг и евалуација пројеката

Аутор публикације Марина Старчевић приближава нам процес праћења и процењивања нашег рада пишући о систему мониторинга и евалуације, прикупљању података за мониторинг и евалуацију, анализи података, плану мониторинга и евалуације, као и о другим садржајима од значаја за ову тему.

Родна равноправност у Европској унији, законодавство и судска пракса

Питања родне равноправности, једнаких могућности и

третмана жена и мушкараца темељна су питања слободе, социјалне правде и поштовања људских права. Борба за остваривање женских људских права и родне равноправности, против родно засноване дискриминације, присутна су у свету и нашем окружењу дуги низ година. Изградња међународног и регионалног система људских права, започета после Другог светског рата, као и женски, феминистички покрети широм планете, залагали су се за позитивно правно нормирање, гарантовање, а онда и остваривање ових права. Државе су охрабриване, али и притискане, не само да усвоје одређене законе који доприносе равноправности жена и мушкараца, већ и да их спроводе уз одговарајуће мере које доприносе остваривању политике једнаких могућности.

Стратегије јавног заговарања

Удружење јавних тужилаца Србије има за циљ да успостави

равнотежу између прокламованог јавног интереса и могућности професионалног (објективног) поступања у правосуђу, уз поштовање принципа високих професионалних стандарда.

Стратегија јавног заговарања помаже друштвеним организацијама, удружењима и коалицијама удружења да идентификују оне који доносе одлуке, да нађу везе с њима и открију могућности мобилизације за разне акције. Моћ заговарања је најважнија за спровођење стратегије и зато ради стицања ове моћи Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца мора бити подвргнуто критици како би се уобличио прави принципи и вредности на којима ће удружење темељити свој високо професионалан рад. Ова публикација написана је како би помогла Удружењу јавних тужилаца и

заменика јавних тужилаца да се ангажују адекватни људи који директно утичу на процес доношења одлука и како би се постигла равнотежа професионалне праксе (очување интегритета јавне тужбе) са потребама заштите јавног интереса и очекивањима стручне јавности. Ова публикација није намењена само тужиоцима, већ свима који желе подробније да се упознају са стратегијом јавног заговарања.

Струковна удружења у области правосуђа

Аутори публикације дају преглед националних удружења тужилаца у Украјини, Бугарској, БЈР Македонији, Мађарској, Немачкој, Француској, САД, Аустралији, Шпанији, Италији, Енглеској и Велсу, као и преглед међународних правосудних удружења.

Узајамно признавање професио-

налних квалификација и академско признавање у праву Европске уније

Публикација је реализована у оквиру пројекта „Јачање капацитета правних струковних удружења у складу са стандардима ЕУ”. Пројекат финансира Европска унија, његовом реализацијом руководи делегација Европске уније у Републици Србији, а имплементира је ГОПА, једна од водећих немачких консултантских кућа.

Дуго времена постојала је тенденција радикалног супротстављања академског и професионалног признавања. Неоспорно је да су ова два типа признавања различита. Различити су са становишта циљева који треба да се постигну и, често, у погледу органа надлежних за доношење одлука. Ипак, систематско супротстављање два облика признавања није прихватљиво и

тешко се може помирити, у оквиру ЕУ, са афирмацијом индивидуалног права на слободно кретање. Признавање у академске сврхе и признавање у професионалне сврхе су комплементарна. Признавање у сврху студирања антиципира признавање у професионалне сврхе у држави пријема.

Понекад се мобилност током студија, да би се стекла квалификација у некој другој држави, остварује с циљем да се касније у тој истој држави обавља професионална пракса. Признавање у академске сврхе креира услове признавања у професионалне сврхе. Напредак на подручју академског признавања, олакшавањем покретљивости студената, доприноси лакшем допуштању настањивања у држави пријема да би се ту обављала професија. С друге стране, признавање у професионалном циљу

неопходно је за развој мобилности током студија. Дакле, иако разликовање ова два типа признавања треба задржати, потребно је избегавати њихово систематско супротстављање.

Рајни злочини и групи основни инстинктивни међународној кривичној йрава

Публикација је реализована у оквиру пројекта „Проблеми кривичног права у откривању, прикупљању доказа, гоњењу и суђењу за ратне злочине“, који је Удружење спроводило уз финансијску помоћ амбасаде Краљевине Холандије у Србији.

Надамо се да ће ова монографија представљати користан допринос бољем упознавању наше стручне јавности с међународним кривичним правом, а посебно да ће бити од користи оним службеним актерима кривичног поступка који се у свакодневном раду баве одређеним међународним кривичним делима, а

то су посебни специјализовани облици судске и јавнотужилачке надлежности у Србији, али ту такође спадају и адвокати који бране окривљене за међународна кривична дела. Приручник може, по нашем мишљењу, бити од користи и другим судијама, јавним тужиоцима и њиховим заменицима, а не само онима што су специјализовани за ратне злочине и друга типична међународна кривична дела, јер се материја књиге у великој мери бави и класичним, а истовремено веома значајним кривичноправним проблемима. Сматрамо да ова књига може бити од користи и студентима правних факултета и других високошколских установа које се баве изучавањем међународног кривичног права, али и свима који имају интерес да обогате своја сазнања, не само у погледу ускостручне проблематике међународног

кривичног права већ и у односу на одређене историјске компоненте, где, свакако, спада развој међународног кривичног правосуђа, који је непосредно повезан са историјом уопште, а посебно са историјом ратова и оружаних сукоба.

Правосудни систем Европске уније

Публикације је настала као резултат рада на пројекту „Подршка процесу европских интеграција Србије кроз јачање капацитета тужилаштва у области права ЕУ и заштите животне средине“, који је Удружење имплементирало у сарадњи са Институтом за одрживе заједнице.

Публикација даје приказ судова у Европској унији, затим поступка претходног питања за тумачење права ЕУ, као и низ примера из судске праксе и статистичких податка о раду судова ЕУ.

An EU funded project
Projeekat finansira Evropska unija

GOPA
WORLDWIDE CONSULTANTS

**STRENGTHENING
BIA-EU
SOCIETY
OLOGUE**

**ALOC
NIZAC
LŠ**

www.mtc.rs

**Medija Centar
Beograd**

**Medija C
Beograd**

**Tomo
Zorić**

Ревизијом исправљају се састава

МИРА ДЕРИКОЊИЋ

Питање је до када ће се чекати на коначне одлуке: Из ДВТ поручују да ће поступак ревизије бити окончан до краја августа, док члановима комисија ВСС тек предстоји разговор са око седам стотина неизабраних судија

Поступци преиспитивања одлука првог састава Високог савета судства (ВСС) и Државног већа тужилаца (ДВТ) о избору судија и тужилаца је почео. Чланови комисија ВСС почели су да обављају разговоре с неизабраним судијама поводом њихових приговора на одлуке првог састава овог тела, а исти поступак код тужилаца је, практично, почео одмах пошто је ДВТ донело одлуку да се започне с поступком преиспитивања одлука свог првог састава.

На овај начин ће, ваљда, бити исправљен бар део грешака направљених у процесу реформе правосуђа. А да их је било, пре неколико дана на панел дискусији о реформи правосуђа признао је и Војкан Симић, помоћник министра правде, рекавши да „грешке јесу направљене, али да још има времена и да постоји воља да се оне исправе“. Рекао је и да су грешке производ жеље да Србија што брже спроведе реформу правосуђа.

Одлука грешке првог ДВТ и ВСС

И тако, ако је веровати ономе што је саопштено из ВСС, комисије овог тела ће приликом преиспитивања одлука свог првог састава „поступати у складу са Законом о изменама и допунама Закона о судијама, Закона о Високом савету судства и Правилима за примену Одлуке о утврђивању критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности за поступак преиспитивања одлука првог састава ВСС о престанку судијске дужности, која су усвојена 23. маја 2011. године“. Напоменуто је и да ће све неизабране судије бити савесно преиспитиване и да ће имати равноправан третман.

Када усвоји приговор и измени одлуку о престанку судијске дужности, Савет ће подносиоца приговора изабрати за судију у суду у којем је радио, водећи рачуна о врсти суда и материји у којој је поступао, као и о његовој пријави на оглас на избор судија. Правила за примену одлуке о критеријумима и

мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности предвиђају да ће таква одлука моћи да се донесе уз сагласност министра правде. Исто важи и за тужиоце, односно њихове заменике.

А ко ће контролисати „регуларност“ ревизије? За разлику од судија, који одлуком Друштва судија Србије неће имати своје посматраче који ће „контролисати“ ревизију општег избора, Удружење тужилаца и заменика тужилаца донело је одлуку да сваком конкретном поступку присуствује посматрач Удружења. С тим у вези, Управни одбор Удружења усвојио је правила по којима ће се вршити одређивање посматрача, а поврх тога, Правилником који уређује поступак преиспитивања предвиђено је да посматрач из Удружења присуствује свим фазама поступка, осим гласању. Посматрачи из Удружења, такође, имају право да преко председника ДВТ постављају питања неизабраном тужиоцу или заменику тужиоца, уколико се они претходно сагласе с тим.

Овлашћења у поступку, како су нагласили у Удружењу, посматрача стављају у активну позицију и пружају му могућност да утиче на ток поступка и одлуке Већа. Уколико се правилник о преиспитивању не буде примењивао доследно, како је најављено, Удружење ће повући своје посматраче.

Желећи да спрече недостатке и грешке у одлукама првог састава ДВТ, радна група Удружења која је сачињавала предлог Правилника за поступак преиспитивања, у његов текст унела је одредбе које треба да их спрече.

У поступку ревизије, моћи ће да се користи само документација која је била на располагању првом саставу ДВТ, односно она која је прибављена до доношења одлуке о реизбору. Свим неизабраним тужиоцима и заменицима тужилаца дато је право да се лично или преко пуномоћника изјасне о свим битним чињеницама. Такође, неизабрани тужиоци и

заменици нису дужни да доказују да су стручни, оспособљени и достојни, већ се то претпоставља. То, наиме, значи да у тужилаштво неће бити враћени само они за које Веће обори ту претпоставку, односно утврди нестручност, неоспособљеност или недостојност.

Критеријуми који ће бити примењивани приликом ревизије исти су као и они који су примењивани приликом реизбора: стручност, оспособљеност и достојност. У критеријумима је извршена само једна корекција, и то у погледу достојности. Правилником о преиспитивању су, наиме, прецизније одређени случајеви недостојности. Правилник о преиспитивању таксативно је побројао случајеве недостојности, што је боље решење од претходног, када се недостојност нормирала описно и на основу неодређених појмова. Према садашњој дефиницији, није довољно да је тужилац или заменик преузимао неке од побројаних радњи, већ је неопходно и да је такво понашање довело до тешког нарушавања угледа јавног тужилаштва. Такође, недостојност се не може утврђивати на основу прича, већ само на основу доказа који као такви могу да буду коришћени и у судском поступку.

Грешке у избору судија и тужилаца ревизијом одлука првог сазива ВСС и ДВТ, на поменути начин, можда ће и бити исправљене, али је

питање до када треба чекати да то буде учињено? Из ДВТ стиже порука да ће поступак ревизије бити окончан до краја августа, док члановима комисија ВСС тек предстоји разговор са око седам стотина неизабраних судија.

Замерке изнете на панел дискусији

Замерке на спроведену реформу, на истој панел дискусији на којој је и Војкан Симић „признао“ да је било грешака током реформе правосуђа, изнео је Омер Хаџимеровић, судија престоичког Апелационог суда, који је рекао да су током ње поједини закони доношени „стихијски“ и да се дуго чекало на стратегију реформе, која се после усвајања не спроводи у потпуности.

– Мањкавост је у недовољној сарадњи органа власти са цивилним сектором – рекао је Хаџимеровић.

Професорка права на Универзитету Унион Весна Ракић Водинелић оценила је да су многи реформски закони у правосудном сектору беспотребно доношени по хитном поступку, без јавне расправе, што, по њеној оцени, није допринело унапређењу квалитета.

Да ли ће и када неко одговарати због реформе правосуђа

Јелисавета Василић, члан Савета за борбу против

корупције, тврди да је усвојеним сетом правосудних закона прекршено уставно начело сталности судијске функције, које је основ независног судства. Она је, поред осталог, указала и на чињеницу да је после усвајања измена сета правосудних закона (Закон о изменама и допунама закона о судијама, Закон о Високом савету судства, Закон о јавном тужилаштву, Закон о Државном већу тужилаца...) општи избор судија обавио привремени и непотпуни Високи савет судства.

Василићева тврди да су судије чланови ВСС показале своју нестручност у обављању судијског позива, јер судије које не знају да су сви поступци јавни, ако законом није другачије одређено, као и да сви људи имају право на доступност доказа и расправност у поступку, не могу бити стручне судије.

– Ако су судије чланови ВСС знале за јавност у поступку, за право доступности доказа, као и расправност у поступку, али су кршили та права намерно или под притиском политичара, такве судије не само да су нестручне него нису ни достојне за обављање судијске функције – рекла је Василићева за „Политику“.

Одељење у Врању

ДАНИЈЕЛА ТРАЈКОВИЋ,
заменик вишег тужиоца
у Врању

Одељење Удружења јавних тужилаца и заменика за подручје Врања међу првима је почело с радом. Оснивачка седница Одељења, којој је присуствовало 20 чланова, одржана је 15. априла 2002. године. Одељење је укупно бројало 30 чланова. За председника је изабрана Данијела Трајковић, тадашњи општински јавни тужилац у Сурдулици.

Број чланова Одељења, односно Удружења од оснивања Одељења растао је из дана у дан, па Одељење тренутно броји __ чланова.

Одељење је у дане оснивања обухватало Окружно јавно тужилаштво у Врању и општинска јавна тужилаштва у Бујановцу, Владичином Хану, Врању, Прешеву и Сурдулици. Након последњих избора, Одељење је наставило с радом, с тим да су чланови Удружења сада носиоци јавнотужилачке функције и стручни сарадници из Вишег и Основног јавног тужилаштва у Врању.

Функцију председника Одељења и даље обавља

Данијела Трајковић, која је сада на функцији заменика вишег јавног тужилаштва у Врању. Данијела је члан Управног одбора Удружења у другом мандату.

Узгред, подручје које покривају својом надлежношћу Основно и Више јавно тужилаштво обухвата простор од 3.515 километара квадратних. На овом подручју живи мултинационално становништво, које, по последњем попису, броји 243.529 грађана. Подручје спада у Пчињски управни округ, са седам општина, а ослања се на 225 километара државне границе према Бугарској и Македонији и 96 километара административне границе према АП КиМ.

Гранични прелази према Бугарској су Стрезимировци и Рибарци, док је гранични прелаз према Македонији Прешево. Према АП КиМ налазе се административно-контролни и безбедносни пунктови Кончуљ, Муховац, Добросин и Децпе.

Удружења

Подручје које покривају тужилаштва у Врању је транзитно, с великом фреквентношћу промета робе и путника, како у друмском тако и у железничком саобраћају. О том промету говоре подаци граничног прелаза Прешево, где годишње промет путника броји 5.000.000, а промет превозних средстава преко 1.000.000.

Управо због фреквентности граничних прелаза административне границе, на овом подручју доминирају по структури одређена кривична дела. Карактеристична су кривична дела кријумчарења, трговина људима, неовлашћено држање опојних дрога, неовлашћено ношење оружја, угрожавање јавног саобраћаја и слично.

У 2010. години Више јавно тужилаштво у Врању примило је у рад 913, а Основно јавно тужилаштво 5.047 кривичних предмета.

Према одлуци Народне скупштине и Државног већа тужилаца, у Вишем

тужилаштву функцију заменика тренутно обавља пет извршилаца, а у основном јавном тужилаштву 11 заменика.

Ни у једном од два тужилаштва до сада нису изабрани јавни тужиоци. Одлуком републичког јавног тужиоца у Вишем јавном тужилаштву, упућен је заменик Апелационог јавног тужиоца у Београду Зорин Зоговић, као вршилац функције вишег јавног тужиоца, док је у Основном јавном тужилаштву, одлуком Апелационог јавног тужиоца у Нишу, од изабраних заменика именован руководилац јавног тужилаштва Миодраг Митић.

Током досадашњег рада Одељења, велики број чланова учествовао је у различитим видовима едукације, које је организовало Удружење тужилаца. Писали су стручне радове, који су објављени у публикацијама Удружења. Нарочиту активност Одељење је показало у организовању сопствених семинара, где су најчешће позивани еминентни стручњаци, а и сами чланови

презентовали су своје стручне радове.

Посебну сарадњу Одељење је остварило са Одељењем у Лесковцу.

Седнице Одељења заказују се према текућој проблематици и последња је одржана 20. маја 2011. године, када су учешће узели сви неизабрани носиоци јавнотужилачке функције, а седница је организована поводом поступка преиспитивање одлуке Државног већа тужилаца о неизабраним носиоцима.

Одељење има планове да у будућим активностима интензивира рад на јачању капацитета Удружења јавних тужилаца и заменика, праћењу актуелне судске праксе и имплементацији нових законских прописа.

Како је заокружено правосуђе

ДРАГАНА БОЉЕВИЋ,
председница Друштва судија
Србије

Петог маја 2011. године усвојено је неколико закона, поред осталих Закон о адвокатури, Закон о јавном бележничтву (нотарима), Закон о извршењу и обезбеђењу, Закон о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција. Ови закони су, појединачно, сами за себе веома важни, и заслужују засебну расправу. Занимљиво је, међутим, што се о свима њима и о још 13 закона расправљало у обједињеној расправи, што посланицима аутоматски онемогућава проучавање предлога закона и одговарајућу припрему за расправу која се обједињеном расправом још и скраћује.

Свим правосудним изменама у последњим месецима, па и годинама (увођење Агенције за привредне регистре уместо судског привредног регистра, катастарске евиденције

непокретности уместо земљишних књига), велики део судских послова извлачи се из судства и пребацује на Министарство правде или на службе њему потчињене.

Оваквим законима остварује се највећи могући утицај извршне власти на правосуђе, преко контроле адвокатуре, судија поротника, судских вештака, јавног бележничтва, вансудских извршитеља.

И раније је било професија о којима је одлучивала извршна власт (судије поротници, судски вештаци, судски тумачи), али је проблем што садашње министарство фактички поништава све што је постојало одраније и пробира, контролише и фактички само одређује ко ће бити адвокат, судија поротник, судски вештак, нотар или извршитељ,

у Србији

и такво стање цементира за будућност.

Није спорно да у неким европским државама постоји слична пракса за поједине од тих професија, али то је иста она пракса по којој министар правде именује судије и тужиоце у Немачкој, на пример. Пошто је одмах јасно да код нас министар правде не треба да бира и разрешава судије и тужиоце, јасно је да слично размишљање и опрез мора да се јави и поводом осталих професија везаних за правосуђе.

АДВОКАТИ: Право је адвокатске коморе да одлучи кога ће уписати као адвоката. Закон, међутим,

уводи разне препреке за упис у адвокатску комору и негативно утиче на независност судства, самосталност тужилаштва и на подједнак приступ грађана правди, тиме што прописује следеће:

- адвокатски испит (чл. 6 ст. 1 т. 2)
- протек рока од три године од претходног одбијања уписа за стављање новог захтева за упис (чл. 6 ст. 1 т. 10)
- Закон прописује (Управном) суду да испитује правилност примене права одлуке о одбијању уписа, коју комора доноси по слободној оцени, сагласно члану 6 став 3 Закона, тј. искључење спора пуне јурисдикције (чл. 85 ст. 2) прописивањем да нема

грешке и пропусти) у осигурању. Када се зна да би у сваком случају (са осигурањем или без њега) странка морала да докаже кривицу (одговорност) адвоката за штету коју је

неправилне примене прописа у доношењу одлуке адвокатске коморе којом је решавано по слободној оцени, и да се против овакве одлуке не може водити управни спор пуне јурисдикције.

- обавезно осигурање (чл. 37)¹
- избор и продужење мандата органа АК (чл. 68, 89).

Закон такође ограничава самосталност адвокатуре која је „самостална и независна служба“, како је прописано чл. 67 ст. 2 Устава, пошто:

- овлашћује АКС (чл. 64) да оснива нове адвокатске коморе на подручју надлежности постојећих адвокатских комора без њиховог овлашћења

претрпела, као и да таквих случајева скоро и да нема, намеће се закључак да је обавезно осигурање прописано да потопи што више адвоката и да

¹ Обавезно осигурање адвоката, на први поглед, изгледа као разумна мера која је у интересу грађана. Реч је о Е&О (errors and omissions =

- уређује међусобне односе комора (чл. 65 ст. 4)
- одређује састав Скупштине АКС и комора у њеном саставу и обавезу њиховог сазивања (чл. 68 и 69)
- наређује УО АКС да распише изборе за све органе у року од шест месеци од дана ступања на снагу закона (чл. 89. ст. 1)
- продужава мандат садашњим органима, којима је мандат истекао у децембру 2010. до избора (чл. 89. ст. 2).

СУДИЈЕ ПОРОТНИЦИ: Током 2008. именоване су судије поротници (по чл. 82 Закона о судијама, то ради ВСС на предлог Министарства). Према информацијама које су стигле до Друштва судија, претходно је послат распис Демократске странке општинским одборима да се позову чланови странке (студенти, незапослени) да се јаве на конкурс за поротнике. Тако се и може десити да судска одлука процури до тужилаштва и јавности и пре објављивања. Зато у Закон о судијама никада није ушла, и поред инсистирања Друштва судија, забрана и судијама поротницима да буду чланови политичких странака.

оснажи банкарско-осигуравајући сектор.

- 2 Министарка правде оправдавала је реизбор судских вештака случајем

СУДСКИ ВЕШТАЦИ: Закон о судским вештацима (Сл. гл. 44/2010, ступио на снагу 8. јула 2010) прописује реизбор судских вештака.² Досадашњим вештацима престаје својство вештака ако не буду именовани за вештаке до 8. јула 2011. године (чл. 30).

Уз конкурс за вештаке који је расписан 8. октобра 2010, објављена је табела на сајту Министарства правде с бројем судских вештака по струкама и градовима у Србији, допуњена после месец дана за Нови Сад и Панчево (само за поједине струке). До сада није донето ниједно решење о именовању судских вештака. Очигледно је да ће по истеку рока бити донето збирно решење. Критеријуми за именовање судских вештака нису одређени.

Извесно је да ће се појавити одређени број досадашњих вештака (и нових кандидата) који су задовољили све услове корисника, али ће остати „прекобројни“. Ово ситуацију чини посебно тешком уколико је то досадашњим вештацима било једино занимање. Како ће се знати по ком је критеријуму Министарство именovalo судске вештаке? Да ли се и тиме уводи подобност у једну службу тесно повезану са судством?

Министарство правде мораће да уложи велики напор уколико намерава да отклони озбиљне

вештака графолошке струке за коју се испоставило да је фалсификовала документацију на основу које је именована за вештака, због чега су, поред осталог, доведена у сумњу

сумње да су оваквим реизбором судских вештака повређени право на рад и на слободан избор рада (чл. 60 Устава), слобода предузетништва (чл. 83 у вези са чл. 82 Устава), на једнак правни положај на тржишту (чл. 84 Устава) и уведена забрана аката којима се ограничава слободна конкуренција, стварањем или злоупотребом монополског или доминантног положаја.

ЈАВНИ БЕЛЕЖНИЦИ: Осим ограничавања судијама и тужиоцима да се баве јавнобележничком делатношћу увођењем законске претпоставке да је недостојан јавног поверења судија или јавни тужилац у периоду од три године од разрешења (чл. 26), Закон овлашћује министра правде непосредно, или министарство правде да:

- одлучује ко ће бити јавни бележник (чл. 2 ст. 3)
- одреди број јавнобележничких места (чл. 15)
- разрешава нотаре (чл. 31 ст. 2)
- врши надзор над јавнобележничком делатношћу (чл. 13) и над радом Јавнобележничке коморе (чл. 132)
- даје сагласност на Статут Коморе (чл. 120 ст. 3)

именовања и других судских вештака који су раније именовани, према речима министарке. Проблем је само био у томе што је тог судског вештака именovala баш она, Маловићка.

- прима захтеве за полагање јавнобележничког испита (чл. 144 ст. 1) и доноси коначна решења којима утврђује испуњеност услова за полагање испита (чл. 144 ст. 2)
- уређује начин полагања и програм јавнобележничког испита (чл. 145)
- образује испитну комисију (чл. 146), издаје уверење о положеном јавнобележничком испиту (чл. 147) и води евиденцију о лицима која су положила испит (чл. 148)
- поступа као другостепени орган код дисциплинских престапа и одређује састав, начин рада и одлучивање комисије (чл. 158)
- доноси јавнобележничку тарифу (чл. 135)
- одређује седишта нотара (чл. 180).

ИЗВРШИТЕЉИ: Члан 11. тачка 8 Закона о извршењу и обезбеђењу прописује да је „извршитељ физичко лице које именује министар надлежан за правосуђе да у статусу службеног лица спроводи извршење у границама решења о извршењу и да врши друга овлашћења која су му овим законом поверена“. Њему се поверава вршење одређених послова из надлежности суда. Такође му се поверава да одреди привременог заменика (чл. 335), што представља могућност озбиљних злоупотреба (омогућавање да

извршитељ, којег је именовано министар, врши део судске надлежности у јавном интересу, те да ту судску надлежност даље пренесе на треће лице). Министар, поред осталог, чини следеће:

- именује извршитеља (чл. 312 ст. 3 и 316) и заменика извршитеља (чл. 334)
- уређује програм испита за извршитеља и начин спровођења испита, као и састав и начин рада комисије за спровођење испита (чл. 313 ст. 4)
- именује комисију за испит за извршитеља (чл. 313 ст. 3)
- даје сагласност на акте Коморе којима се уређују други послови неспојиви с пословима извршитеља (чл. 314 ст. 3) и садржина, начин подношења и провера података из извештаја о имовини извршитеља (чл. 314 ст. 5)
- одређује број извршитеља (чл. 315 ст. 1)
- расписује конкурс за извршитеље (чл. 315 ст. 3)
- именује комисију која спроводи конкурс (чл. 315 ст. 6)
- одређује опште услове за закључивање уговора о осигурању и нанижи износ осигурања (чл. 319 ст. 1)
- даје сагласност на акт Коморе о условима за канцеларију на неопходну опрему (чл. 319 ст. 2)
- разрешава извршитеља (чл. 322)
- ближе уређује начин евиденције предмета по

којима извршитељ поступа (чл. 328)

- доноси тарифу (чл. 330)
- надзире рад извршитеља (чл. 346)
- именује чланове дисциплинске комисије (чл. 354)
- предлаже покретање дисциплинског поступка против извршитеља (чл. 355 ст. 1)
- уређује дисциплински поступак (чл. 355 ст. 4).

И овај закон, као и правосудни закона усвојени крајем децембра 2010. године, примењиваће се ретроактивно (чл. 358) иако је забрана повратног дејства закона прописана Уставом.

Дело малог

- чл. 18 Кривичног

ДРАГАН У. КАЛАБА
Заменик вишег јавног тужиоца у
Чачку

Законска решења, услови примене и судска пракса

Резиме: Позитивно кривично законодавство Србије на јасан начин регулише појам кривичног дела. Постоје одређене животне ситуације у кривичноправном смислу где радња учиниоца представља кривично дело, али се под одређеним условима има сматрати да кривично дело не постоји. То су основи искључења кривичног дела, а један од њих је и дело малог значаја, предвиђено у чл. 18 Кривичног законика. Историја појма кривичног дела и његових елемената истовремено је и историја дела малог значаја.

Кључне речи: кривично дело, основи искључења кривичног дела, незнатна друштвена опасност, дело малог значаја, услови за примену, историјат

Значаја

законика

Увод

Ступањем на снагу Кривичног законика 1. јануара 2006. године, поред осталог, у чл. 14 на нов је начин регулисан појам кривичног дела. По наведеној одредби, кривично дело је, као прво, оно дело предвиђено у Закону као кривично дело, друго, противправно је, и треће, скривљено је. То значи да је законодавац предвидео шта се, као девијантно понашање у друштву, има сматрати кривичним делом.

С друге стране, постоји интерес друштва, што је законодавац и пропратио, да се за одређено девијантно понашање појединца, које представља кривично дело, сматра да кривично дело не постоји, а то даље значи да се не процесуира нити се одређују кривичне санкције.

То су основи искључења постојања кривичног дела. Један од тих основа јесте и дело малог значаја, предвиђено у чл. 18 КЗ.

До ступања на снагу Кривичног законика, дакле у Основном кривичном закону и

Кривичном закону СРЈ, није законски било предвиђено који је елемент кривичног дела (чл. 8 ст. 1 ОКЗ - КЗ СРЈ) искључен, да би постојала незнатна друштвена опасност (чл. 8 ст. 2). Због тога су се водиле теоријске расправе о томе који елемент кривичног дела не постоји, па да се има применити институт незнатне друштвене опасности.

Садашње законско решење је јасно: када је искључена противправност као битан елемент кривичног дела, кривичног дела нема и има се применити одредба чл. 18 ст. 2 КЗ.

Садржина чл. 18 ст. 2 КЗ гласи: Дело је малог значаја ако је степен кривице низак, ако су штетне последице одсутне или незнатне и ако општа сврха кривичних санкција не захтева њихово изрицање.

У ставу 1 тога члана предвиђена је општа одредба: „Није кривично дело оно дело које, иако садржи обележја кривичног дела, представља дело малог значаја.“

У ставу 3 истог члана је наведено: „Одредба става 1 и 2 овог члана могу се применити на

кривична дела за које је прописана казна затвора до три године или новчана казна, с тим да се Законом о изменама и допунама Кривичног законика институт дела малог значаја може применити на кривична дела за која је прописана казна затвора до пет година, а остаје како је првобитно регулисано и за кривична дела за која је прописана и новчана казна (наравно, без ограничења у погледу висине казне).

Када је у питању став законодавства према овом правном институту, уочљиво је да је до ступања на снагу Кривичног законика, у ранијем Основном кривичном закону, односно Кривичном закону СРЈ, у истом члану (чл. 8) регулисан појам кривичног дела, у ставу 1, док је у ставу 2 регулисан поменути институт као незнатна друштвена опасност која искључује постојање кривичног дела.

Садашње решење у Кривичном законнику, посебно у чл. 14, регулисало је појам кривичног дела, а посебно у чл. 18, где је регулисан основ

искључења постојања кривичног дела, што значи да је тиме дат одговарајући значај томе институту као законодавном решењу и као решењу за примену у судској пракси.

Услови за примену чл. 18 ст. 2 КЗ

У датој конкретној кривичноправној ситуацији, ради оцене да ли има места примени решења о делу малог значаја, а то значи да (учињено) кривично дело и не постоји, морају се остварити три услова:

- да је степен кривице низак
- да су штетне последице одсутне или незнатне
- да општа сврха кривичних санкција не захтева њихово изрицање.

Како је примена института из чл. 18 ст. 2 КЗ факултативна, то значи да се остварење сва три услова мора утврђивати у сваком конкретном случају.

Када је у питању степен кривице, мора се поћи од кривице као битног услова за постојање кривичног дела предвиђеног у чл. 14 ст. 1, а затим и у чл. 22 КЗ, којим је одређено „када кривица постоји“, а такође и од садржине чл. 25 КЗ (регулисан је умишљај) и од чл. 26 КЗ (регулисан је нехат).

Степен кривице, као низак, мора се, с једне стране, утврђивати са аспекта субјективног елемента кривичног дела, и са друге стране, са аспекта објективних

елемената кривичног дела, што је у међусобној зависности.

То даље значи да се одредба члана 18 ст. 2 КЗ може применити како за нехатна кривична дела тако и за кривична дела извршена са умишљајем. Практика показује да се у огромном броју случајева, у којима је примењен поменути институт, ради о нехатним кривичним делима.

На основу наведеног, сматрам да наведено решење у чл. 18 ст. 2 КЗ јесте нејасно и непрецизно.

Како је у чл. 22 ст. 2 КЗ изричито предвиђено да постоји кривично дело које је извршено нехатно (као облик кривице), уколико је то Закон изричито предвидео, било би логично да у садашњем чл. 18 ст. 2 КЗ буде наведено да дело малог значаја постоји ако је учињено нехатно, ако су штетне последице одсутне или незнатне и ако општа сврха кривичних санкција не захтева њихово изрицање, а за дела учињена са умишљајем, ако је степен кривице низак, а штетне последице одсутне или незнатне те ако општа сврха кривичних санкција не захтева њихово изрицање.

Наравно, наведени предлог подразумева да остаје садашње решење предвиђено у чл. 18 ст. 3 КЗ, а то је висина прописане казне затвора до пет година односно новчана казна.

То значи да у сваком конкретном случају датог кривичноправног догађаја треба оценити, на основу доказа, има ли места примени наведеног института. У сваком случају,

треба да се ради о готово безначајном или багателном кривичном делу, за које држава није заинтересована за гоњење и даље процесуирање.

Када је реч о последици кривичног дела, као другом услову за примену наведеног института, он је постављен алтернативно, а то је да су штетне последице одсутне, што значи да до наступања последица није ни дошло (кривична дела угрожавања) или су незнатне, што значи да је извршењем кривичног дела повреде настала последица дела незнатна. Наравно, ако је штетна последица наступила, онда се за појам штете имају применити општи институти грађанског права, посебно у делу врсте штете и њеног обима. На крају се мора закључити да ли су штете незнатне. И овде се мора поћи од дате ситуације, са аспекта целог кривичноправног догађаја и ценити да су настале штетне последице незнатне.

Трећи услов за примену института малог значаја јесте да општа сврха кривичних санкција не захтева њихово изрицање, а то је у ствари примена одредбе чл. 4 ст. 2 КЗ. То даље значи да се у конкретном случају мора поћи од тзв. специјалне превенције (чл. 42 КЗ) и од тзв. генералне превенције (чл. 4 ст. 2 КЗ). Како је суштина примене института дела малог значаја утврђивање постојања услова са аспекта субјективног елемента кривичног дела

(кривица), а тако и са аспекта објективног елемента кривичног дела (у односу на последице), мора се ценити и сврха примене наведеног института, којим се не изричу кривичне санкције зато што се тиме спречава да конкретни учинилац кривичног дела врши будућа кривична дела, него да се тиме позитивно утиче на друга лица да не чине кривично дело, да се на тај начин изражава друштвена осуда учињеног кривичног дела и коначно да се применом чл. 18 ст. 2 КЗ утиче на сузбијање дела којима се повређују или угрожавају вредности заштићене кривичним законодавством.

За разлику од ранијег решења у ОКЗ и КЗЈ, сада је у чл. 18 ст. 3 КЗ предвиђено да се институт дела малог значаја има применити на кривична дела за која је прописана казна затвора до пет година или новчана казна.

Управо примена раније одредбе чл. 8 ст. 2 ОКЗ (КЗЈ) створила је одређену већу слободу у примени овог института и за тежа кривична дела с обзиром на то да није била предвиђена граница у погледу висине казне затвора за које се може применити.

Како је суштина дела малог значаја, као основа искључења кривичног дела, његова примена за лакша, безначајна, багателна кривична дела, законодавац је правилно предвидео оквир за његову примену, а то је горња граница

висине казне затвора за дато кривично дело, или пак изрицање новчане казне, чиме је и ограничена примена наведеног института.

Историјат института дела малог значаја

Историјски приказ садашњег института дела малог значаја мора се посматрати у нераскидивој вези с појмом кривичног дела, онако како је дат и законски нормиран у датим друштвено-економским приликама:

– У Кривичном законнику Краљевине Југославије од 27. јануара 1929. године, у глави првој, уводне одредбе, у параграфу 1, предвиђено је да „нико не може бити кажњен за дело за које није Закон, пре него што је учињено, прописао да ће се и како ће се казнити онај који га учини“. Даље, у параграфу 15 извршена је деоба кривичних дела, а у параграфу 24 је предвиђено: „оно дело, које неко учини у нужној одбрани, није противправно“. У параграфу 15 предвиђено је да починилац неће бити одговоран за кривично дело учињено услед постојања заблуде.

Оно што је интересантно, у Кривичном законнику Краљевине Југославије није посебно предвиђен основ искључења друштвене опасности кривичног дела односно дела малог значаја. Једино је у параграфу 23 предвиђено „да нема кривичног дела ако прописи јавног или приватног права искључују противправност делања“. То

значи да се ради о упућујућим прописима, а према доступној литератури и судској пракси, исто се односи на: а) искључење дела учињеног у служби, б) услед законитог вршења професије или заната ц) остварења дисциплинске власти, д) остварења свог права, е) у случају повреде или уништења сопствених правних или личних добара.

Дакле, институт дела малог значаја, било изричито, било прећутно (упућујући прописи), у Кривичном законнику Краљевине Југославије није предвиђен.

– Кривични законик – општи део који је ступио на снагу 12. фебруара 1948. године (Службени лист ФНРЈ број 106 од 13. децембра 1947. године), у чл. 1 прописао је да „кривично законодавство ФНРЈ има задатак да одређивањем кривичних дела и прописивањем казни, васпитно-поправних и здравствено-заштитних мера, које се примењују у законом одређеном поступку, штити од друштвено опасних дела народну државу засновану на тековинама Народноослободилачке борбе, њен правни поредак, њену социјалистичку изградњу и личност и право њеног грађанина и права њеног грађанина“. У чл. 3 је регулисано: „Нема кривичне одговорности за дело које није друштвено опасно, друштвено је опасно дело које угрожава или нарушава државно и

друштвено уређење, независност и безбедност ФНРЈ, личност грађанина, његова права и права друштвених организација, као и уопште правни поредак утврђен Савезним уставом и уставима народних република“ . У чл. 5 је регулисано: „Нема кривичне одговорности за дело које, иако садржи обележја кривичног дела одређеног у Закону, представља незнатну друштвену опасност због очигледно малог значаја и због незнатности или одсутности штетних последица“ .

Дакле, према тадашњој науци кривичног права и законским решењима, кривично дело појављује се у свом суштинском материјалном садржају, па је то друштвено опасно дело, односно дело управљања против народне државе и њених основних темеља.

И у тадашњим условима, заузет је став да ако стварна садржина једног у Закону одређеног кривичног дела не представља довољну друштвену опасност за стварно постојање кривичне одговорности учиниоца, Законик прописује искључење кривичне одговорности. У том погледу прописује се да дело незнатне друштвене опасности, која се изражава у очигледно малом значају тога дела и у незнатности или непостојању

његових штетних последица, није довољно за постојање кривичне одговорности, иако је такво дело формално одређено као кривично дело у Закону. Овакво дело није стварно кривично дело, иако оно то формално јесте, јер његова унутрашња материјална садржина није таква да може испунити његову кривичну садржину и захтевати кривичну одговорност.

То значи да, када су испуњени услови из чл. 3 Кривичног законика, у вези с незнатном друштвеном опасношћу кривичног дела, нема кривичне одговорности, за разлику од садашњег решења, којим је предвиђено да тада нема кривичног дела.

– У Кривичном законнику – општи део (Службени лист ФНРЈ број 13 од 9. марта 1951. године), који је ступио на снагу 1. јула 1951. године – у чл. 4 дат је појам кривичног дела, да је „кривично дело друштвено опасно дело чија су обележја одређена Законом, а није кривично дело оно дело које, иако садржи обележја кривичног дела одређеног Законом, представља незнатну друштвену опасност због малог значаја и због незнатности или одсутности штетних последица“ .

Дело малог значаја у судској пракси

Како је институт дела малог значаја факултативни основ за примену, сматрам да треба

навести бројне случајеве из судске праксе из којих се види примена поменутог института не би ли се на такав начин помогло учесницима судског поступка у његовој примени.

Старија судска пракса

- Чињеница да је незнатна штета причињена делом које садржи обележја кривичног дела одређена законом није разлог за примену чл. 4 КЗ када то дело није малог значаја и није због тога незнатне друштвене опасности. (ВСЈ КЗ 5/56)¹
- Постоји повреда Кривичног закона када се окривљени пресудом оглашава кривим за дело које има обележја кривичног дела одређеног у Закону, али представља незнатну друштвену опасност у смислу чл. 4 КЗ. Другостепени суд може преиначити пресуду и окривљеног ослободити од оптужбе када је првостепени суд утврдио околности на основу којих се поуздано закључује да дело представља незнатну друштвену опасност. (ВСХ Кж 347/57)²
- И поред незнатности последица, дело које има законска обележја крађе, а извршено је на начин којим се одликује тешка крађа по чл. 250 КЗ, није дело малог значаја, те не представља

1 Преглед судске праксе – кривично право – Први део, обрадио Зоран Јовичић, Ужице, 1973 – издање аутора

2 Исто

- незнатну друштвену опасност у смислу чл. 4 истог Закона. (ВСВ К 1000/58)³
- Не може се узети да представља незнатну друштвену опасност због малог значаја и због одсутности штетних последица (чл. 4 ст. 2 КЗ) таква радња извршења кривичног дела која се састоји у фалсификовању службених докумената у извршењу исплата службеним лицима на основу таквих докумената. (ВСЈ Кж 24/64)⁴
  - Кривично дело тешке крађе из чл. 250 КЗ не може се сматрати као дело које представља незнатну друштвену опасност. (ВСВ Кж 60/69)⁵
  - За оцену да ли се ради о незнатности штетних последица у смислу незнатне материјалне штете, одлучно је и материјално стање оштећеног, па и ту околност треба у поступку утврђивати. (ОС Загреб Кж 189/72)⁶
  - Где су се штетне последице изразиле у материјалној штети, не може се без утврђивања штете закључити да се ради о незнатности штетних последица као једном од услова за примену чл. 4 ст. 2 КЗ. (ОС Загреб Кж 218/72).⁷
  - Не може се оценити делом које представља незнатну друштвену опасност у смислу чл. 4 ст. 2 КЗ активност оптуженог који је провалио у продавницу с намером да узме макар само нешто прехрамбених артикала и присвојио само пет комада саламе, ако се има у виду опасан и дрзак начин провале ноћу у продавницу, поготово када се има у виду да је оптужени већ више пута осуђиван. (ВСХ Кж 899/72)⁸
  - У предмету је утврђено да је окривљени помоћу материјала за који је сматрао да је одговарајући и специјално модифицираних калуца правио лажан новац који је требало да имитира прави новац, а све то да би се као прави могао ставити у оптицај. С обзиром на изнето, понашање окривљеног које није у складу с правним и друштвеним нормама, а уз постојање свести да прави лажан новац и намере за употребом лажног новца као правог, има карактер противправности, односно садржи у себи формалну страну друштвене опасности дела чија су законска обележја предвиђена у чл. 221 ст. 1 КЗ. Међутим, када се имају у виду начин израде, количина израђених лажних новчаних апоена и резултат противправне делатности окривљеног, па и последице те делатности, јер је несумњиво утврђено да направљени лажни новац од 3 ком. по један динар није употребљен у промету као мерило вредности већ је бачен због савитљивости, односно лаког уочавања, и да је то неуспела имитација правог новца, онда дело окривљеног представља незнатну друштвену опасност због малог значаја такве делатности и због одсутности штетних последица. (ВСС Кж 1294/72)⁹
  - Решењем првостепеног суда, окривљеном, иначе учитељу основне школе, због кривичног дела из чл. 142 ст. 1 КЗ на штету малолетника, изречена је судска опомена. Другостепени суд уважио је жалбу приватног тужиоца и окривљеног огласио кривим због кривичног дела из чл. 142 ст. 1 КЗ и осудио га на условну казну. То из разлога што је физички обрачун наставника према ученицима због недисциплине противан правилима педагогије и васпитања ученика и зато се одговорност окривљеног у својству наставника указује много широм. Такав се

3 Исто

4 Преглед судске праксе - кривично право - Први део, обрадио Зоран Јовичић, Ужице, 1973 – издање аутора

5 Исто

6 Исто

7 Исто

8 Кривични законик - судска пракса, одабрао Зоран Јовичић, Ужице 1999, издање аутора

9 Исто

случај не може подвести под примену прописа чл. 4 ст. 2 КЗ. (ОКР суд Ријека Кж 339/72)¹⁰

- Другостепени суд није прихватио правно схватање окривљеног да кривично дело из чл. 314а ст. 3 у вези ст. 1 КЗ у конкретном случају представља незнатну друштвену опасност због малог значаја и због незнатности или одсутности штетних последица. То из разлога што је окривљени у предузећу обављао функцију финансијског директора, па давањем износа од 1.092 динара на терет предузећа једном раднику, па макар он за предузеће био безначајан, не може се сматрати само финансијским прекршајем. (ОКР Суд Ријека Кж 237/73)¹¹
- Пропис чл. 4 ст. 2 КЗ може доћи до примене код било ког кривичног дела код којег су испуњени законски услови. Да ли има места примени тога члана, зависи од свестране оцене многобројних и разноврсних околности и чињеница објективне и субјективне природе. Свака парцијална оцена ствари, посебно пропуштање да се дело и учинилац сагледају у целисти, може довести до погрешних одлука које нису

у складу са садржином одредбе чл. 4 ст. 2 КЗ. У конкретном случају, окривљени је присвојио у својству студента саобраћајног милиционера 90 динара, те био оптужен за кривично дело из чл. 322 ст. 1 КЗ.

Окривљени је за време извршења кривичног дела био студент, а у време суђења завршио Вишу економску школу и стекао назив економисте, рођен је 1955, био је на почетку свог животног пута, па с обзиром на своје занимање, чињеница осуђиваности за кривично дело проневере и те како има утицаја како на могућност запослења тако и на даљи живот у најширем смислу.

Окривљени је иначе апсолутно непорочан, а штета износи само 90 динара, па када су у сукобу двају интереса, с једне стране незнатност стечене друштвене имовине, и с друге стране последице које би осуда имала за даљи живот окривљеног, такво стање ствари указује да је дело окривљеног малог значаја и са незнатним друштвеним последицама, па представља незнатну друштвену опасност (ОКР Суд Сплит, Кж 485/73)¹²

- Примена чл. 4 ст. 2 КЗ није ограничена само на кривична дела за која је Закон прописао лакше казне. (ОКР Суд у Нишу, Кж 317/76)¹³

- Неосновано је становиште да суд може код свих кривичних дела из чл. 170 ст. 1 КЗ применом чл. 4 ст. 2 КЗ окривљеног на основу чл. 321 т. 1 ЗКП починиоце ослободити од оптужбе са образложењем да то дело представља незнатну друштвену опасност због малог значаја и одсутности штетних последица. Друштвена опасност тих дела лежи у понашању према другоме које је противно моралним и етичким схватањима, као и општеусвојеним правилима понашања. Овим се кривичним делима често задире у осетљиву сферу достојанства и осећаја части и унутрашњег мира појединца, такви поступци често делују на другог понижавајуће, и то је таква штетна последица тих кривичних дела која се не може занемарити, па је потребно чланове друштва од таквих поступака заштитити. Због тога се не могу на сва кривична дела увреде, које иначе садрже елементе тог дела, применити пропис чл. 4 ст. 2 КЗ и донети пресуде на основу чл. 321 т. 1 ЗКП. (ОКР Суд Карловац Кж 2/77)¹⁴

10 Кривични законик - судска пракса, одабрао Зоран Јовичић, Ужице 1999, издање аутора

11 Исто

12 Кривични законик - судска пракса, одабрао Зоран Јовичић, Ужице 1999, издање аутора

13 Исто

14 Исто

Новија судска љракса

- Пресудом другостепеног суда поводом жалбе браниоца окривљене преиначена је првостепена пресуда, којом је окривљена оглашена кривом због кривичног дела лаке телесне повреде из чл. 122 ст. 1 КЗ, тако да се окривљена применом одредбе чл. 355 т. 1 ЗКП у вези са чл. 18 КЗ ослобађа од оптужбе да је извршила кривично дело описано у изреци првостепене пресуде. Доказима је утврђено да је у претходном догађају приватни тужилац вређао сина окривљене, па ако у виду имамо утврђене чињенице, очигледно је да је окривљена реаговала на напред наведени начин јер је била изазвана непристојним и грубим понашањем приватних тужилаца, који су најпре вређали, а потом ударили њеног сина, па је из тих разлога очигледно да је степен кривице окривљене низак, да су штетне последице незнатне, а с обзиром на све околности учињеног дела, није оправдано да се окривљеној изрекне кривична санкција. То значи да је Окружни суд о применом чл. 18 КЗ оценио да поступак окривљене, иако садржи

обележје кривичног дела лаке телесне повреде из чл. 122 ст. 1 КЗ, да то дело није кривично дело јер из напред наведених разлога представља дело малог значаја, па је применом чл. 18 КЗ и по службеној дужности одлучено као у изреци. (Пресуда Општинског суда у Г. Милановцу К 406/08 од 5. фебруара 2009. и пресуда Окружног суда у Чачку Кж 164/09 од 27. марта 2009.)¹⁵

- Када се окривљени огласи кривим због кривичног дела неовлашћено набављање, држање и ношење ватреног оружја и муниције из чл. 33 ст. 2 Закона о оружју и муницији, а у опису радње извршења кривичног дела у изреци се наведе да је набавио, држао и носио један метак калибра 12,7 мм, а потом се у образложењу пресуде наведе да нема кривичног дела због примене чл. 8 ст. 2 ОКЗ, тада је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 т. 11 ЗКП. (Пресуда Окружног суда у Чачку К 126/04 од 30. децембра 2004. и решење Врховног суда Србије Кж 807/05 од 25. маја 2005.)¹⁶
- Не може се прихватити правни став првостепеног суда да у радњама окривљеног нема елемената кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из чл. 139 ст. 3

КЗС, јер се ради о кривичном делу малог значаја и незнатној опасности по чл. 8 ст. 2 КЗЈ. (Пресуда Општинског суда у Чачку К 124/99 од 24. децембра 1999. и решење Окружног суда у Чачку Кж 275/00 од 28. септембра 2000.)¹⁷

- У радњама окривљеног који је критичном приликом омогућио сведоку уживање опојне дроге тако што му је дао две таблете ривотрила, које је сведок на лицу места попио, стичу се елементи кривичног дела омогућавање уживања опојних дрога из чл. 247 ст. 1 КЗ. Неосновано се у жалби браниоца окривљеног наводи да окривљени није извршио предметно кривично дело јер има места примени чл. 18 КЗ с обзиром на то да се ради о малог количини опојне дроге, а због тога што количина опојне дроге није битан елемент кривичног дела из чл. 247 ст. 1 КЗ. С друге стране, исти окривљени је истом пресудом оглашен кривим и због кривичног дела неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 1 КЗ јер је другоокривљеном неовлашћено продао 75 капсула тродона, па степен

15 Судске одлуке Окружног суда у Чачку – кривична материја (1999-2009. год.) – трећа књига, Чачак, 2010, издање аутора

16 Исто

17 Судске одлуке Окружног суда у Чачку – кривична материја (1999-2009. год.) – трећа књига, Чачак, 2010, издање аутора

- кривице окривљеног није низак и нису испуњени услови из чл. 18 КЗ. (Пресуда Окружног суда у Чачку К 119/07 од 17. јануара 2008. и пресуда Врховног суда Србије Кж 475/08 од 14. априла 2008.)¹⁸
- Када је окривљени оглашен кривим због кривичног дела недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348 ст. 1 КЗ јер је у својој кући неовлашћено држао пиштољ, неосновани су наводи у жалби браниоца окривљеног да је поменуто дело малог значаја због ниског степена кривице окривљеног и одсуства штетних последица и да у радњи окривљеног нема елемената кривичног дела, а сходно чл. 18 КЗ. У конкретном случају треба имати у виду друштвену вредност заштићеног објекта – јавни ред и безбедност људи и имовине, па дело којим се они нападају односно угрожавају не може се сматрати делом малог значаја, и изрицање кривичне санкције за такво дело нужно је ради сузбијања оваквих делатности. (Пресуда Окружног суда у Чачку К 85/05 од 13. јануара 2006. и пресуда Врховног суда Србије Кж 772/06 од 30. маја 2006.)¹⁹
  - Када је окривљени оглашен кривим због извршења кривичног дела прикривања из чл. 184 ст. 1 КЗС јер је добијао ствари од окривљених, а знао је да су те ствари прибављене кривичним делом тешке крађе – обијањем више кућа и викендица оштећених, нема места примени чл. 8 ст. 2 КЗЈ, а то значи да нема кривичног дела јер радња окривљеног представља незнатну друштвену опасност због малог значаја и због незнатности или одсутности штетних последица. (Пресуда Општинског суда у Чачку К 176/1998. од 9. јула 2001. и пресуда Окружног суда у Чачку Кж 166/03 од 11. јуна 2003.)²⁰
  - Иако је окривљени извршио кривично дело самовлашћа из чл. 225 ст. 1 КЗС јер је самовласно прибавио право накнаде штете коју му је причинила приватна тужиља као разведени брачни друг, тако што је из њеног дела куће одузео телевизор, има места примени чл. 8 ст. 2 КЗЈ и да се у конкретном случају ради о незнатној друштвеној опасности, јер је одузети телевизор заједничка тековина странака, а починилац је по узимању те ствари оставио писмено обавештење приватној тужиљи да је управо он то урадио и зашто је то урадио. (Пресуда Општинског суда у Г. Милановцу К 388/02 од 23. априла 2003. и пресуда Окружног суда у Чачку Кж 214/03 од 18. јуна 2003.)²¹
  - Иако је окривљени извршио кривично дело из чл. 52а Закона о изградњи објеката, јер је започео градњу ограде на својој грађевинској парцели без прибављене грађевинске дозволе, има се сматрати да кривично дело није извршено јер представља незнатну друштвену опасност због малог значаја и због незнатности или одсутности штетних последица, с обзиром на то да је око његовог плаца с три стране постојала ограда, а постављање спорне ограде до јавног пута није изазвало реаговање грађана. (Пресуда Општинског суда у Чачку К 4/03 од 28. фебруара 2003. и пресуда Окружног суда у Чачку Кж 225/03 од 16. јуна 2003.)²²
  - Када је окривљени као одговорно лице потписао дана ... службену исправу са неистинитом садржином, да је један део здравственог центра припојен другом делу, знајући да није заседао Управни одбор, и тиме извршио кривично дело фалсификовања

18 Исто

19 Судске одлуке Окружног суда у Чачку – кривична материја (1999 – 2009. год.) – трећа књига, Чачак, 2010., издање аутора

20 Исто

21 Исто

22 Судске одлуке Окружног суда у Чачку - кривична материја (1999-2009.год.) - трећа књига, Чачак, 2010., издање аутора

- службене исправе из чл. 248 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ, другостепени суд је применио одредбу чл. 8 ст. 2 ОКЗ јер је у међувремену заседао Управни одбор, и потписана је службена исправа, али сада са истинитом садржином јер је кривично дело малог значаја и одсутне су штетне последице, а до припајања делова здравственог центра је дошло. (Пресуда Општинског суда у Г. Милановцу К 335/03 од 1. априла 2004. и пресуда Окружног суда у Чачку Кж 165/04 од 2. јуна 2004.)²³
- Када је првоокривљени извршио кривично дело фалсификовање службене исправе из чл. 248 ст. 3 у вези ст. 1 КЗС, а другоокривљени кривично дело фалсификовање исправе из чл. 233 ст. 3 у вези ст. 1 КЗС, тада се ради о повреди правног саобраћаја и службене дужности, па нема услова за примену института незнатне друштвене опасности предвиђене у чл. 8 ст. 2 ОКЗ. (Пресуда Општинског суда у Г. Милановцу К 121/05 од 25. априла 2005. и решење Окружног суда у Чачку Кж 254/05 од 6. јула 2005.)²⁴
  - Кривично дело фалсификовање службене исправе кривично је дело против службене дужности, чији је заштитни објекат законитост рада. Последица овог дела јесте угрожавање правилног и законитог вршења службених овлашћења, па стога свесно и вољно незаконито поступање службених лица не може ово кривично дело учинити мање друштвено опасним јер се друштвена опасност овог дела не огледа само у његовој последици. (Решење Окружног суда у Нишу Кж 31/06 од 27. марта 2006.)²⁵
  - Решењем о одбијању оптужног предлога за кривично дело неовлашћеног држања опојних дрога из чл. 245 ст. 3 ОКЗ, првостепени суд је повредио Кривични закон тако што се у примени чл. 8 ст. 2 наведеног закона руководио само врстом и количином опојне дроге коју је окривљени неовлашћено држао, а није оценио да ли је дело малог значаја и да ли су последице дела незнатне или одсутне. (Решење Врховног суда Србије Кж 620/05 од 21. априла 2005.)²⁶
  - Оцену о томе да ли неовлашћено држање опојне дроге у конкретном случају представља дело малог значаја треба дати на основу резултата главног претреса, а не у поступку претходног испитивања оптужног акта. (Решење Врховног суда Србије Кж 1435/06 од 26. септембра 2006.)²⁷
  - У случају извршења кривичног дела из чл. 149 Закона о планирању и изградњи, нема места примени чл. 18 КЗ, јер је у конкретном случају окривљени изградио два грађевинска објекта на простору Националног парка „Тара“, а без утицаја је чињеница што поменути објекти нису легализовани, што може утицати само на посебан управни поступак. (Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж 1536/10 од 11. марта 2010.)²⁸
  - При извршењу кривичног дела из чл. 245 КЗС не може се радити о кривичном делу малог значаја с обзиром на прописану казну затвора за то дело, нити се ради о незнатности и одсутности штетних последица будући да је у питању дрога која делује разорно на здравље и радну способност људи и доводи до тешких здравствених проблема, па чак и смрти, а и социјалних проблема – конфликта у породици, бекства из породице и друго, при чему и количина од 40 грама марихуане није мала и незнатна. (Пресуда Врховног суда Србије Кж 246/05 од 23. маја 2006.)²⁹

23 Судске одлуке Окружног суда у Чачку - кривична материја (1999-2009. год.) - трећа књига, Чачак, 2010, издање аутора

24 Исто

25 Параграф Lex – правна база

26 Исто

27 Параграф Lex – правна база

28 Исто

29 Исто

- Приликом утврђивања да ли је у конкретној кривичној ствари последица кривичног дела крађе незнатна у смислу института дело малог значаја Суд мора узети у обзир и квалитет – вредност ствари која је предмет крађе. (Пресуда Окружног суда у Суботици Кж 509/07 од 25. јануара 2008)³⁰
- Када окривљени, у време протестних демонстрација Демократске опозиције Србије 5. октобра 2000. г, из Скупштине СРЈ одузму две столице, чија је књиговодствена вредност нула, испуњени су услови за примену института незнатне друштвене опасности. (Пресуда Окружног суда у Београду Кж 810/02 од 8. маја 2002. и пресуда Првог Општинског суда у Београду К 521/01 од 1. новембра 2001.).³¹
- Приликом оцене друштвене опасности дела због малог значаја треба ценити и личност извршиоца кривичног дела. (Решење Окружног суда у Београду Кж 1983/04 од 24. септембра 2004. и решење Четвртог општинског суда у Београду К 660/04 од 31. маја 2004.).³²
- При оцени друштвене опасности кривичног дела из чл. 245 ст. 3 ОКЗ није довољна врста и количина опојне дроге, већ и друге околности, као квалитет виности и значај заштићеног добра, а све у вези с применом чл. 8 ст. 2 ОКЗ. (Пресуда Врховног суда Србије Кж 696/06 од 18. априла 2006.).³³
- Држање једне таблете екстазија за своје потребе, на музичкој манифестацији, ако су испуњени сви други услови, може представљати дело малог значаја. (Пресуда Врховног суда Србије Кж 1493/05 од 25. октобра 2005.).³⁴
- Не може се узети да представља незнатну друштвену опасност због малог значаја и због одсутности штетних последица – чл. 8 ст. 2 ОКЗ, таква радња извршења кривичног дела која се састоји у томе што је окривљени 12. априла 2003. купио 10 евра, а при себи је имао три пута већи динарски износ новца, а дана 20. новембра 2003. купио 100 евра, а доказима је утврђено да је континуирано на улици продавао и куповао девизе и викао „евро, евро“ . (Пресуда Општинског суда у Суботици К 926/03 од 20. априла 2005. и пресуда Окружног суда у Суботици Кж 304/05 од 20. јула 2005.).³⁵
- Оптужни предлог може се одбацити ако дело у питању по закону није кривично дело и ако садржи обележја кривичног дела одређена законом, из разлога што представља незнатну друштвену опасност због малог значаја и због незнатности штетних последица с обзиром на то да је окривљени самовласно из касе студентског клуба одузео новчане бонове за које је сматрао да му припадају, а чија је вредност износила 548 динара. (Решење Окружног суда у Београду Кж 2092/92 од 9. децембра 1992.).³⁶
- Када је окривљени у свом економском дворишту као пољопривредник направио, без одобрења, чардак за смештај кукуруза, а тиме су остварена обележја кривичног дела из чл. 149 ст. 2 Закона о планирању и изградњи, има се ослободити од оптужбе применом чл. 8 ст. 2 ОКЗ јер предузете радње представљају незнатну друштвену опасност због малог значаја и због незнатности штетних последица. (Пресуда Општинског суда у Б. Тополи К 177/05 од 16. децембра 2005. и пресуда Окружног суда у Суботици

30 Исто

31 Илија Симић, *Збирка судских одлука из кривичне материје*, V књига, 2004.

32 Исто, VII књига 2005. год.

33 Билтен судске праксе Окружног суда у Новом Саду број 10/06 – Интермекс – правна база

34 Исто, бр. 12/07 - Интермекс - правна база

35 Пословна политика – *Судска пракса* бр. 3-4/07

36 Глосаријум - *Избор судске праксе* број 7-8/1993.

Кж 44/06 од 6. фебруара 2006.).³⁷

- Напуштање јединице у време повећаног степена борбене готовости представља дело великог, а не малог значаја, посебно ако је учињено од стране активног војног лица, при чему значај овог дела не може умањити ни околност да је окривљени пре самовољног напуштања јединице поднео молбу за престанак активне војне службе. (Пресуда Врховног војног суда К 350/00 од 5. јула 2000.).³⁸
- Када је окривљени оглашен кривим због кривичног дела недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348 ст. 1 КЗ јер је у својој кући неовлашћено држао пиштољ, неосновани су наводи у жалби браниоца окривљеног да је поменуто дело малог значаја због ниског степена кривице окривљеног и одсуства штетних последица, па да у радњи окривљеног нема елемената кривичног дела сходно чл. 18 КЗ. (Пресуда Врховног суда Србије Кж 772/06 од 30. маја 2006.).³⁹
- Правилно је првостепени суд оценио да се ради о делу малог значаја с обзиром на то да је степен кривице окривљеног низак, а имајући у виду количину мању од 0,01

гр. хероина која је пронађена код окривљеног, да исти не оставља штетне последице, односно да се ради о незнатним штетним последицама по здравље онога који конзумира наведену количину хероина, те да општа сврха кривичних санкција не захтева њихово изрицање. (Пресуда Врховног суда Србије Кж 1045/09 од 8. септембра 2009.).⁴⁰

- Захтев за заштиту законитости републичког јавног тужиоца је основан, па се утврђује да је правноснажном пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж 109/10 од 14. априла 2010. повређен Закон у корист окривљеног – чл. 368 ст. 1 т. 11, чл. 391 ст. 1 ЗКП и чл. 18 ст. 1 и 2 КЗ.

Из образложења:

Пресудом другостепеног суда преиначена је пресуда првостепеног суда којом је окривљени оглашен кривим због кривичног дела злоупотреба службеног положаја из чл. 359 ст. 1 КЗ тако што се окривљени ослобађа од оптужбе да је извршио поменуто кривично дело применом чл. 355 ст. 1 т. 1 ЗКП у вези чл. 18 КЗ.

Из образложења другостепене пресуде нејасно је да ли је и због чега степен кривице учиниоца низак ако у виду имамо да је окривљени поступао у својству полицајца као службеног лица и

колико и из којих разлога општа сврха кривичних санкција не захтева изрицање кривичне санкције у конкретном случају, што су кумулативни услови за примену чл. 18 ст. 2 КЗ који у конкретном случају нису били испуњени. Посебно због тога што се окривљеном ставља на терет да није извршио службену радњу, што је био дужан на основу чл. 164 Закона о безбедности саобраћаја на путевима, а то је да напише прекршајну пријаву и сачини записник о извршеном прегледу. (Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж 1009/10 од 14. априла 2010. и пресуда Врховног касационог суда Србије Кзз 177/10 од 10. новембра 2010.).⁴¹

Summary

Positive Criminal Legislation of Serbia regulates a concept of a criminal offence in a clear way. There are certain life situations in criminal legal sense that an action of the doer represents a criminal offence, but under certain conditions a criminal offence is to be considered that a criminal offence does not exist. Those are bases of exclusion, and one of them is an offence of little significance provided for under Article 18 of the Criminal Code. History of the concept of a criminal offence and its elements is at the same time history of offence of minor significance.

³⁷ Пословна политика – Судска пракса бр. 7-8/06

³⁸ Глосаријум – Избор судске праксе број 10/2001.

³⁹ Исто, број 2/07

⁴⁰ Билтен Округног суда у Краљеву број 4/09 – Интермекс – правна база

⁴¹ Архива Вишег јавног тужилаштва у Чачку.

„Бело“

За разлику од класичног мучења, „бело“ мучење, по правилу, не оставља видљиве физичке трагове, али они који бивају подвртнути таквој тортури заувек носе „трагове на души“

Човек је стваралачко биће. Способност размишљања, машта и моћ креације основни су чиниоци развоја човечанства. Точак, полуга, барут, динамит, електрична и атомска енергија, разноврсна средства превоза, антибиотици и вакцине, као и многи други проналасци, производи су људског интелекта и рада. Биће које размишља и које ствара, нажалост, често је и веома деструктивно, па и садистичко. Људи су кроз историју стварали и разноврсне начине систематског наношења бола и патње другим људским бићима. Некада су за то имали и законско покриће, као у време када је у многим кривичним поступцима тортура била легално и легитимно доказно средство и када су сами законодавци прописивали на какве начине треба мучити окривљеног да би се од њега изнудило признање. То је било време када су истина у кривичном поступку и исход суђења више зависили од снаге духа и тела онога који је стављан на муке него од реалних доказа којима је оптужба располагала.

Доживотна траума

Данас је мучење забрањено, што, наравно, не значи да га заиста нема. У демократском свету последњих година много се пише о такозваном белом мучењу. За разлику од класичног мучења, које се своди на разноврсне облике непосредног физичког злостављања, за „бело“ мучење карактеристично је да, по правилу, није телесног карактера. Оно не оставља видљиве физичке трагове, али они који бивају подвртнути таквој тортури заувек носе „трагове на души“. Одређени облици белог мучења делују тако да се под њиховим утицајем, а посебно услед изолације, систематског деловања на чула и проузроковања самртног страха, код жртава стварају уочљиве промене у хипоталамусу и делу мозга у коме је похрањен персоналитет. Жртве белог мучења су до краја живота изложене константним траумама, што се често окончава и самоубиствима.

Разноврсни су облици белог мучења, попут „дављења“, када се жртви пребаци платнени џак

мучење

преко главе, а затим се он налива водом, тако да то проузрокује осећај дављења и, наравно, самртни страх. Човекова чула су навикла да су стално у погону, па је зато један од „најефикаснијих“ и најстрашнијих начина мучења потпуна чулна изолација. Жртва се затвара у веома малу ћелију, без икаквог контакта са спољним светом, без звукова и без светла. Убрзо долази до халуцинација и параноје, јер су човекова чула навикла да примају импULSE, тако да, ако им се они ускрате, мозак спонтано почиње да их вештачки ствара. Обрнуто, ужасан начин мучења јесте и излагање неподношљивој и константној буци, што убрзо доводи до губитка сна, екстремно јаким главобоља, напада панике и снажне вртоглавице. Такође, када се човеку данима ускраћује сан, уз држање у веома малој просторији, стално осветљеној бледим вештачким светлом, па и уз специфичну „гимнастику“, попут приморавања да сваких тридесетак минута подиже руке и држи их усправно до изнемоглости, наступају напади параноје и тешке халуцинације. Веома перфидан начин мучења јесте и држање човека по

неколико дана у веома малом кавезу, тако да жртва све време проводи у неприродном положају, без могућности и за минималне покрете, што проузрокује „научену беспомоћност“ и доживотне нападе панике.

Улога жртве и мучитеља

Понекад се бело мучење комбинује са оним класичним. Један од најподмуклијих начина мучења јесте приморавање људи да наизменично буду у улози жртве и мучитеља. То се радило у стаљинистичким гулазима, нацистичким концентрационим логорима, али, нажалост, и код нас на Голом отоку. Данас један бивши генерал каже да на Голом отоку није било тортуре, већ су се затвореници „међусобно сукобљавали, тукли, подметали, шпијунирали...“ Таква констатација не само да помало вређа интелигенцију оних којима је упућена, већ је и веома цинична. То је израз вишедеценијске идеолошке заслепљености и старе мржње према „банди“, иако и овај „војник партије“ признаје да је трећина голооточана била невина.

Шта је то што човеку омогућава да без гриже савести рутински мучи друго људско биће? Одговор је

лак ако је мучитељ душевно болестан човек или рођени садиста, али шта уколико се, а често је тако, ради о мирном породичном човеку, који само „ради свој посао“. Одговор се крије у једном психолошком механизму. Мучитељ себе убеди да је тортуре средство које је оправдано неким узвишеним циљем, попут одбране земље, уништења терориста, разјашњења злочина итд, или се жртва мучитељу представи као особа која не заслужује ни минимум поштовања, она се потпуно дехуманизује, прикаже као „сподоба“ која и није људско биће. Зато је екстремно опасно када се политички противник третира као непријатељ. Лоше је и када се манихејски говори о некакве две Србије, једној патриотској, а другој издајничкој, или једној европско-демократској, а другој русофилско-аутократској... Тада је пут од политичке различитости до политичког непријатељства кратак, а тада, у неким околностима, не мора бити дуг ни пут од непријатељства до уништења или мучења „непријатеља“.

Без насловa

ДУБРАВКА ДМИТРОВИЋ
заменик апелационог
јавног тужиоца

У београдским биоскопима од септембра до октобра 2010. приказивао се домаћи филм младог редитеља Срђана Спасојевића, под називом Српски филм. О овом филму домаћа јавност слабије је информисана, било је оскудних полемика у медијима о проблематичности филма и питања да ли га је требало цензурисати. Недавно је на „Првој телевизији“, у емисији „Ексклузив“, дат један равнодушан коментар о томе да се у филму злоупотребљавају деца у порнографске сврхе, да филм садржи низ експлицитних сцена секса и насиља, те да је евидентно да аутор овог филма није родитељ. Гледајући овај прилог, била сам поражена чињеницом да се нико у домаћој јавности није заинтересовао за могућност цензурисања овог филма, који се приказује у биоскопима у касним вечерњим терминима. Филм се такође дистрибуира и продаје по улици,

претпостављам и у видео-клубовима. Моји блиски пријатељи, који су гледали филм, узнемирени и шокирани његовим садржајем, замолили су ме да га погледам, питајући се да ли држава може да реагује у овом случају.

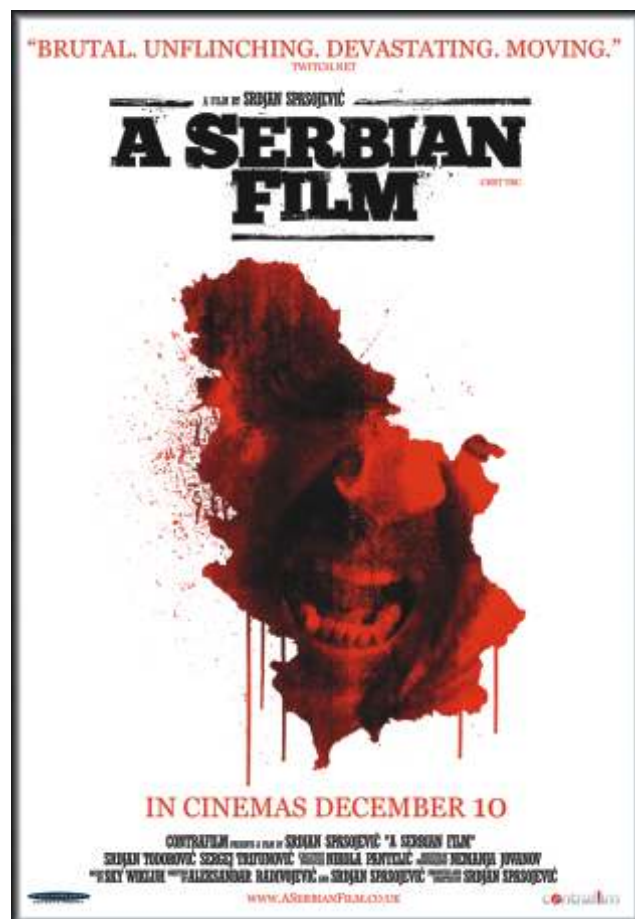
Било је тешко гледати овај филм, а стање препасти и ужаса који је оставио на мене је немерљиво. Неминовно се намеће питање које друштвене вредности и поруке шаље филм под евидентно тенденциозним и циничним називом Српски филм? Какав је то српски филм који на најбизарнији, најувредљивији и најморбиднији начин приказује „српску породицу“, као модел друштва у декаденцији, распадању, уништавању и пропадању свега онога што је модел срећне породице, промовишући инцест, разврат и најбруталније насиље. *Олако*

би било схватити филм као уметничко дело са елементима хорора. Ово је вешто упакована прича која српско друштво и даље промовише на најгори могући начин. Евидентно је да је сценарио за филм писао неко ко има фашистоидне намере, те презире све оно што су моралне вредности српског друштва и породице. Сада српско друштво више није представљено као расадник ратних злочинаца и убица, већ се у филму јасно декларишу педофилија, настраност, скрнављење свега онога што чини породицу. *Поставља се питање коме и у чије име поруку шаље овај филм који подстиче насиље на најморбиднији начин.* Интересантно је да се поводом филма нису огласиле организације за заштиту људских права и права детета, које су више пажње поклањале сакаћењу животиња него сакаћењу нашег морала. Овај филм могао је да осмисли и режира човек с веома проблематичним моралним вредностима, као што су и јунаци овог његовог тзв. *Српског филма.* Евидентно је да се у филму користе деца у најгоре порнографске сврхе, и поставља се питање каква је разлика између садржине овог филма и садржине порнографског материјала који са интернета скидају и дистрибуирају лица против којих се воде кривични поступци за дистрибуирање децје порнографије? Никаква –

у филму је само све упаковано у лажну причу, а суштина је иста.

Филм обилује чудесним морбидним сценама које је веома тешко и болно гледати. Да ли се уметничким изразом може назвати сцена у којој се мајка порађа, а тек рођено дете узима целат и пред њом га силује, а да се за то време она блажено осмехује? *Да ли је то метафора о српској мајци? Како тумачити сцену у којој се приказује најбестијалнији чин инцеста, у којој један од актера изговара реченицу „ово је слика праве срећне српске породице“.*

Овај нихилистички филм, у одсуству било какве уметничке, али веома изражене политичке конотације, претендује да нас представља на филмским фестивалима широм света који га једним делом забрањују судским пресудама, а онда га с невероватном хипокризијом награђују за „слободу стваралачког изражавања“!? Као да не видимо да лажиралим признањима овом обичном

филмском смећу покушавају да нас перфидно, поново анатемишу као зликовце и силоватеље у свести просечно необавештеног и необразованог Европљанина.

А наша јавност – ћути! Шта и да каже кад је због непостојања законских забрана у свету стваралаштва, који може, како му је воља, да се „слободно изражава“, још једном принуђена да црвени од стида због оних који поново и без кривице нешто чине у наше – српско име.